

Agricolankatu 1-3

Rakennushistoriallinen selvitys (suppea)

ARKKITEHTITOIMISTO LEHTO PELTONEN VALKAMA OY 15.09.2015
LUONNOS

Kannen kuva: Agricolan katu 1-3 1930-I / KA

Taitto: Arkkitehtitoimisto Lehto Peltonen Valkama Oy/Karoliina Periäinen
Kuvat, ellei toisin mainita: Arkkitehtitoimisto Lehto Peltonen Valkama Oy

Muiden kuvalähteiden lyhenteet:
Kansallisarkisto KA
Helsingin kaupunginmuseon arkisto HKMA
Helsingin kaupunginarkisto HKA

Perustiedot

Osoite: Agricolankatu 1-3 , 00500 Helsinki

Rakennustunnus: 11-344-8-1

Omistaja: Helsingin kaupunki / Metropolia ammattikorkeakoulu

Arvioitu valmistumisaika: 1929

Suunnittelija: Arkkitehti Yrjö Sadeniemii, Rakennushallitus

Käyttötarkoitus: Ammattikorkeakoulu

Kaavatilanne: YO sr-2, asemakaava 9699, vahvistettu 19.11. 1990

Asemakaavassa sr-2:

Suojeltava rakennus. rakennus on kaupunkikuvallisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokas, eikä sitä saa purkaa ilman rakennuslautakunnan lupaa. rakennuslautakunta voi myöntää luvan purkamiseen vain, jos siihen on olemassa pakottava syy. Rakennuksessa ei saa suorittaa sellaisia lisärakentamis- tai muutostöitä, jotka tärvelevät katujulkisivujen tyyliä tai vesikaton perusmuotoa.

RKY 2009 Osa valtakunnallisesti arvokasta Torkkelinmäen asuinalueetta.

Selvityksen tekijä: Arkkitehti Karoliina Peräinen /Arkkitehtitoimisto LPV Oy 10.08.2014

Ilmakuva HKA

Agricolankatu 1-3 rakennusluvut

25.2.1947, vahvistettu 17.11.1949 § 19 Helsingin teknillisen oppilaitoksen muutos ja lisäkerros. . Rakennushallitus, piirustukset signeerannut Erkki Huttunen ja Antero Pernaja.

13.12.1958, vahvistettu 10.1.1959 § 2 Helsingin teknillinen koulu. Rakennushallitus, piirustukset signeerannut Annikki Virtanen. Keittiö- ja ruokailutiloja koskeva muutos pohjakerroksessa

22.12.1958, vahvistettu 3.2.1959 § 7 Helsingin teknillinen koulu muutoslupa. Uudenmaan läänin rakennustoimisto, piirustukset signeerannut GL. Auto-opetuksen laboratorion järjestelyjä koskeva muutos, julkisivumuutos.

28.3.1960 ja 7.4.1960 (asemapiirros), vahvistettu 10.5.1960 § 72 Helsingin teknillinen oppilaitos. Uudenmaan läänin rakennustoimisto. Väliseinämuutoksia, muutoksia laboratoriotiloihin, mm. autolaboratorioon.

ke-1990-C-61, vahvistettu 4.1.1962 § 53, piirustukset päivätty 22.11.1961. Helsingin teknillinen oppilaitos. Uudenmaan läänin rakennustoimisto, piirustukset signeerannut Aarno Raveala. 5. kerros väliseinämuutoksia.

11-430-C-74 vahvistettu 28.6.1974 § 1110, piirustukset päivätty 15.12.1973. Helsingin teknillinen oppilaitos. Rakennushallitus, piirustuksista pohjapiirroksiset signeerannut G. Lindström ja julkisivut K. Veneskoski. Koneellinen ilmanvaihto, sprinklerijärjestelmä. 43 autopaikan järjestäminen tontille, väliseinä- ja tilamuutoksia, betonilaboratorio,3.kerroksessa kerroksessa pylväsaulan ja viereisten tilojen ovimuutokset. Julkisivuissa yht. 5 ikkunanruudun korvaaminen ilmanvaihtosäleiköllä. Pihajulkisivuun portaan purku, kaksi uutta ulko-ovea ja uusi porras. Korkeapainekattilahuoneen katoksen uusiminen. Ulkomaalausten ja rappausten uusiminen julkisivuissa ja katossa.

11-778-C-75, vahvistettu 29.5.1975 § 815, piirustukset päivätty 5.2.1975. Rakennushallitus, piirustukset signeerannut Mauri Mattila ja Pekka Lilja. (Kellarikerroksessa väliseinä- ja tilamuutoksia, pohjakerroksessa opiston ruokalan keittiön ja ruokailutilan järjestelyjä)

11-1669-C-95, vahvistettu 6.6.1995 § 374, piirustukset päivätty 8.5.1995. Arkkitehtitoimisto Pirkko ja Arvi Ilonen. Käyttötarkoituksen muutos kellaritiloissa.

11-4130-C-96, vahvistettu 19.11.1996 § 782. Piirustukset päivätty 24.10.1996. Arkkitehtitoimisto Pirkko ja Arvi Ilonen. Ulko-opastetaulu.

11-2448-03-D, vahvistettu 26.08.2003 § 695. Piirustukset päivätty 26.06.2003. Arkkitehtitoimisto Mikko Hormia Oy. Asunnon muutos koulukäyttöön.

11-2843-05-D, vahvistettu 25.9.2005 § 846. Piirustukset päivätty 22.06.2005. Timo Paasimaa, arkkitehti. Korjaus- ja muutostyö. Toimistotilojen järjestely 4. kerroksessa.

W.O. Lille 1910/HKA

Agricolan katu 1-3 vaiheet

Helsingin teollisuuskoulu 1930-1940

- sodan aikana koulu toimi armeijan tilapäismajoituksena

Helsingin teknillinen koulu 1941

Helsingin teknillisen oppilaitos 1942-1998

Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia 1998-2008

Metropolia ammattikorkeakoulu 2008-

Helsingin teollisuuskoulu

”Uusi koulutalomme on muhkea rakennus, sijaiten Kallion kaupunginosan korkeimman kukkulan etelätörmällä, Agricolan- ja Torkkelinkatuja kulmauksessa.”¹
W. O. Lille 1930

Vuonna 1879 säädetty elinkeinovapaus antoi kaikille halukkaille mahdollisuuden harjoittaa eri ammatteja ilman mestarin hyväksymistä.² Ensimmäiset kolme suomenkielistä ja kolme ruotsinkielistä teollisuuskoulua perustettiin Suomen senaatin asetuksella vuonna 1885. Tampereella, Viipurissa ja Kuopiossa opetuskieli oli suomi; Helsingissä, Vaasassa ja Turussa ruotsi. Koulut olivat kaksivuotisia. Oppilaiden tuli olla 17 vuoden ikäisiä, omata kansakoulun tiedot. Lisäksi edellytyksenä oli, että työkokemusta oli kertynyt vähintään parin vuoden ajan jossain teknillisessä ammatissa. Teollisuuskouluissa järjestettiin myös iltaopetusta. Aluksi osastoja oli yleensä kaksi: kone- ja rakennusosastot. Myöhemmin niihin perustettiin uusia osastoja. Vuodesta 1911 alkaen kouluista tuli kolmivuotisia. Tampereelle perustettiin myös ylempää teollista koulutusta antava oppikoulupohjainen tekninen opisto joka toimi vuodesta 1915 samassa rakennuksessa kuin Tampereen teollisuuskoulu. Vuonna 1923 avautui riittävän hyvät arvosanat omaaville Teknisestä opistosta valmistuneille oppilaille mahdollisuus pyrkiä Teknilliseen korkeakouluun.³

Teollisuuskoulut muuttuivat asetuksella vuonna 1941 teknillisiksi oppilaitoksiksi. Oppilaitoksissa oli joko kaksivuotinen teknillinen koulu tai kolmivuotinen teknillinen opisto, tai molemmat. Vuodesta 1943 lähtien teknillinen koulun tai teollisuuskoulun suorittaneet olivat tekniikoita ja teknillisen opiston suorittaneet insinöörejä.⁴⁻⁻⁻

Helsingin teollisuuskoulu sai alkunsa yksityisellä Suomen Taideteollisuusyhdistyksen aloitteella jo ennen teollisuuskoulujen virallista perustamista vuonna 1881. Koulutusalat kävivät ilmi koulun nimestä, joka oli ”Koneenkäyttäjä, värkmestari ja rakennusmestarikoulu”. Kun Suomeen virallisesti perustettiin vuonna 1886 teollisuuskouluja, siirtyi Helsingin teollisuuskoulu valtiolle, teollisuushallituksen, sittemmin vuodesta 1926 kauppa-

Kolme lumesta tehtyä karhua Agricolankadulla-1930-luku. Väinö Kannisto/HKA

ja teollisuusministeriön alaisuuteen.⁵ Ensimmäiset opetusalat olivat rakennus- ja konetekniikka, näitä täydennettiin vuonna 1889 kemiantekniikalla ja 1891 sähkötekniikan iltakursseilla, josta vuonna 1913 muodostettiin sähkötekniikan ammattiosasto. Koulussa annettiin alkuaikeina opetusta molemmilla kielillä, kielten voimasuhteet vaihtelivat, vuosien 1886-1906 opetus oli etupäässä ruotsinkielistä. Koulun ensimmäisiä rehtoreita olivat perustettaessa W. V. Forsman (1881- 1913), Max Segelius (1913-1922), John Zidbäck (1922-1926) ja Agricolankadun suunnittelun ja rakentamisen vuosina 1920-luvun lopussa W. O. Lille (1926-1935)⁶

Helsingin teollisuuskoulu lopetti toimintansa sodan aikana ja teknillinen oppilaitos perustettiin 28.1.1943, mutta se saattoi aloittaa toimintansa vasta jatkosodan päätyttyä vuonna 1945. Syksyllä 1947 opetus lisääntyi uusien koulutusohjelmien perustamisen vuoksi.

Teollisuuskoulun ensimmäinen toimitila perustamisen aikaan sijaitsi Mikonkatu 10:ssä Taideteollisuusyhdistyksen piirustus-, maalaus, kuvanveisto- ja iltakoulujen tiloissa. Kaikki nämä koulut muuttivat valmistuneeseen Ateneumin rakennukseen vuonna 1887. Kun opetus lisääntyi ja luokkien määrä kasvoi, muutti Teollisuuskoulu vuonna 1902 Mariankatu 11:a entisiin ruotsalaisen reaalilyseon tiloihin. Koulu kemianosasto toimi perustamisestaan vuodesta 1889 vuoteen 1922 Tarkka-ampujankatu 9:ssä. Osasto jouduttiin lakkauttamaan, kun varoja tilojen vuokranmaksuun ei löytynyt. Jatkuvan tila-ongelman vuoksi ryhdyttiin suunnittelemaan kokonaan omaa, uutta rakennusta. Tämän rakentamista varten eduskunta hallituksen esityksestä myönsi lopulta syksyllä 1927 varat uuden koulutalon rakentamista varten Agricolankadun tontille nro 3.

*Stadsplaneändring,
berörande kvarteren
N° 334, 335, 337, 338, 341, 342,
344, 345, 346 och 349 i stads-
delen af Helsingfors.*

*Asemakaavamuutos,
koskeva korttelia N° 334,
335, 337, 338, 341, 342, 344,
345, 346 ja 349 XI kaupun-
ginosassa Helsingissä.*

HELSINGFORS STADS BYGGNADSKONTOR
April 1913 B. Pernanen

42.
KAUPUNKINRAUSOSASTO:
ARKISTO
SÄILYTYS No NB 2

Birger Brunila 1913 Asemakaavamuutos koskien kortteleja No: 334, 335, 337, 338, 341, 342, 344, 345, 346 ja 349 XI kaupunginosassa Helsingissä / HKA

Agricolankadun Tontti Torkkelinmäen etelärinteessä

Tulevan teollisuuskoulun tontti Agricolankadulla, Torkkelinmäen kupeessa, sijaitsi luontevasti Kallion työläiskaupunginosassa, lähellä Sörnäisten rannan teollisuuslaitoksia.

Kallioon oli laadittu 1900-luvun taitteessa asemakaava, joka vahvistettiin vuonna 1901. Asemakaavan rakennustaiteellisista näkökohdista vastasi arkkitehti Gustaf Nyström.⁷ Asemakaavasuunnittelun selkärangan muodostivat pitkät suorat linjat kadut sekä näkymäakselit. Akseleista keskeisin oli Kallion kirkolle päättyvä Helsingin pisin suora katu, Tähtitorninvuoren observatoriolta alkava Unioninakseli. Tästä akselistaa haarautuu symmetrisesti hieman Hakaniementorin jälkeen länteen Toinen Linja ja itään Porthanin katu. Teollisuuskoulun rakennus sijoittui Agricolankadun alkuun Porthaninkadun risteyksessä. Hieman sivuakselista pohjoiseen siis, hallitsevalle paikalle Torkkelinmäen eteläosan korkeimmalle kohdalle. Porthanin katu jatkuu kohden Eläintarhan ja Töölönlahden rantaa. Lahden ja ratapihan toiselle puolelle näkyvälle paikalle valmistui muutama vuosi Teollisuuskoulun valmistumisen jälkeen vuonna 1931 pääjulkisivultaan kovasti Sadeniemen suunnitelmaa muistuttava Eduskuntatalon rakennus.

Torkkelinmäen alue muodosti omana kokonaisuutensa kaupunginosan mäen laella. Insinööri W.O. Lille josta myöhemmin tuli Teollisuuskoulun rehtori, laatimassa yleisasemaakavakartassa vuodelta 1910 Torkkelinmäen alue Agricolankadun, Fleminginkadun, Franzeninkadun ja Pengerkadun välillä muodostui samanlaisista kortteleista kuin missä muualla hyvänsä. Nämä tiiviit korttelit jäivät toteutumatta vaivalloisen maaston ja kalliiden toteutuskustannusten takia. Vuonna 1913 Helsingin kaupungin asemakaava-arkkitehti Bertel Jung (s. 1872, k. 1946) apulaisenaan Birger Brunila (s. 1882, k. 1979) laativat tarvittavan asemakaavamuutoksen. Brunila oli valmistunut arkkitehdiksi vuonna 1905 ja toimi vuosien 1912-1917 välillä Bertel Jungin apulaisena, minkä jälkeen hänet vuonna 1917 nimitettiin Bertel Jungin seuraajaksi.⁸ Torkkelinmäen suunnitelma on siten Brunilan ensimmäisiä asemakaavatyöitä. Torkkelinmäen kaupunkivillamaisten asuinrakennusten ja puistojen alueen Brunila suunnitteli vihreäksi työläisten puutarhakaupunginosaksi vastapainona Kallion muutoin tiiviille rakentamiselle. Taustalla olivat toisaalta sosiaalisten ongelmien ja uhkien sekä epäterveeksi mielletyn ympäristön parantaminen kaupunkisuunnittelun keinoin Ebenezer Howardin esikaupunki-ideologiaa seurailleen, toisaalta ajatukset Camillo Sitten orgaanisesta, vaihtelevasta, keskiaikaista kaupunkia esikuvanaan pitävästä kaupunkirakentamisen taiteesta. Torkkelinmäestä suunniteltiin Eiran huvilakaupunginosan työläisille suunnattu vastine.

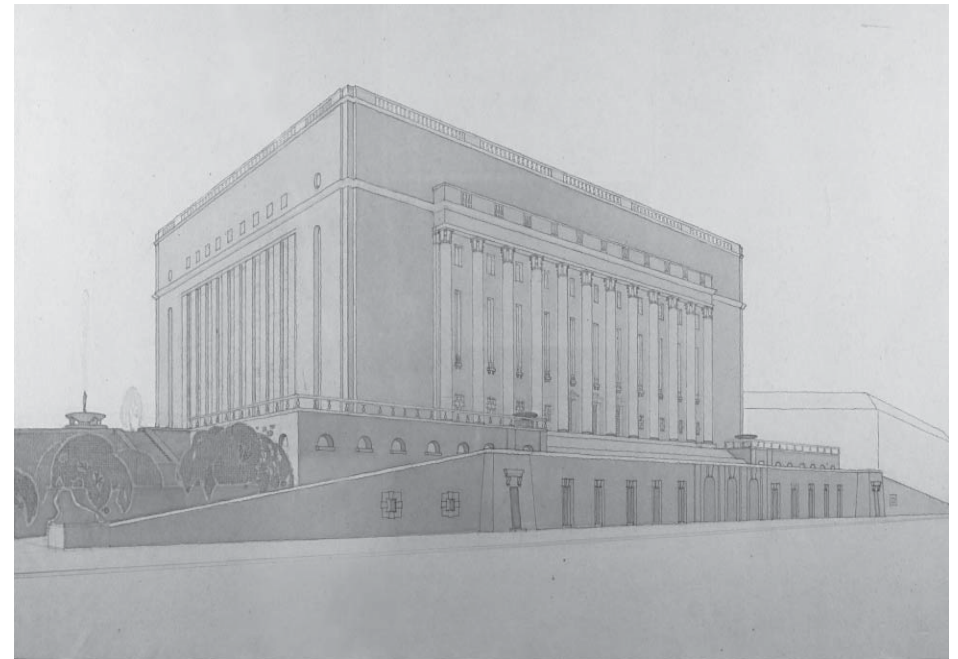
Kun teollisuuskoulu päätettiin vuonna 1927 rakentaa tontilleen Agricolankatu 1-3:n vaati tämä asemakaavamuutosta. Kaupunginvaltuusto luovutettiin Helsingin teollisuuskoululle tonttipaikaksi 300 m² XI kaupunginosan kortteleista nrot 334 a ja 334. Kauppa- ja teollisuusministeriö anoi toimenpiteisiin ryhtymistä tonttialueen järjestämiseksi siten, että valtio luopuisi n. 500 m² laajuudesta tontin lounaiskulmassa olevasta alueesta ja saisi vastikkeeksi n. 617 m² laajuisen lisäalueen tontin koilliselta rajalta. Kaupunginvaltuusto hyväksyi kaupunginasemakaava-arkkitehdin laatiman asemakaavan muutosehdotuksen, jossa ministeriön toivomukset oli otettu huomioon. Rahatoimikamari oli sitä mieltä, että kaupungin olisi vaadittava valtiolta korvausta niistä 117 m²:stä, jotka tulivat aikaisemmin sovittu pinta-alan lisäksi, mutta kaupunginvaltuusto hylkäsi tätä tarkoittavan kamarin esityksen.⁹

Agricolankatu 1-3. Helsingin Teollisuuskoulun työmaa. Erik Sundström 4.6.1929 / HKMA

Agricolan katu 1-3 1930-I / KA

*Kilpailuehdotus
Suomen Eduskuntataloa
varten*

*Yläpuolella: Kilpailuehdotus Suomen eduskuntataloa
varten. J. S. Sirén 1925. / KA*

Vasemmalla: Tukholman konserttitalo / Wikipedia

Rakennus ja sen suunnittelijat

Helsingin teollisuuskoulun rakennus suunniteltiin pohjoiseen, Torkkelinpuistikkoon aukeavaksi U:n muotoiseksi viisi maanpäällistä kerrosta sekä rakentamattoman ullakkokerroksen käsittäväksi kokonaisuudeksi.

Teollisuuskoulun uudisrakennus Agricolankatu 1-3:n suunniteltiin vuoden 1928 aikana Rakennushallitusta edeltäneessä Yleisten rakennusten ylihallituksessa. Suunnitelmat on allekirjoittanut Yrjö Sadeniemi (vuoteen 1906 Sadenius, s. 28.11.1869 Ylöjärvi, k 10.4.1951,) joka toimi Yleisten rakennusten ylihallituksen ylijohtajana vuodesta 1922 vuoteen 1936, jolloin hän jäi eläkkeelle. Sadeniemi valmistui arkkitehdiksi Helsingin polyteknisestä opistosta vuonna 1891, ja samana vuonna hänet nimitettiin ylimääräiseksi arkkitehdiksi ylihallitukseen. Sadeniemi tunnetaan lukuisista koulusuunnitelmistaan. Näitä olivat mm. Porin tyttölyseo 1902, Forssan yhteislyseo 1906, Ikaalisten yhteiskoulu 1906, Oulun lyseon lukion Linnakadun lisärakennus v. 1934. Sadeniemi toimi johtavana arkkitehtinä Jac. Ahrenbergin suunnitteleman Helsingin Normaalikoulun rakennustöissä v. 1904.¹⁰ Vuonna 1910 Sadeniemi laati ”Maalaiskoulujen rakennuspiirustuksia” kokoelman. kokoelmasta tuli suosittu ja Sadeniemen tyyppi- ja piirustusten mukaisia koulurakennuksia rakennettiin ympäri maata. Koulurakennusten lisäksi Sadeniemi suunnitteli kirkkoja sekä esimerkiksi Tampereen postitalon yhdessä Selim Savoniuksen kanssa. Sadeniemi suunnitteli uransa alkuajoina kertaustyyliä sekä jugend-rakennuksia, mutta suurin osa hänen tuotannostaan edustaa 1920-luvun klassismia¹¹

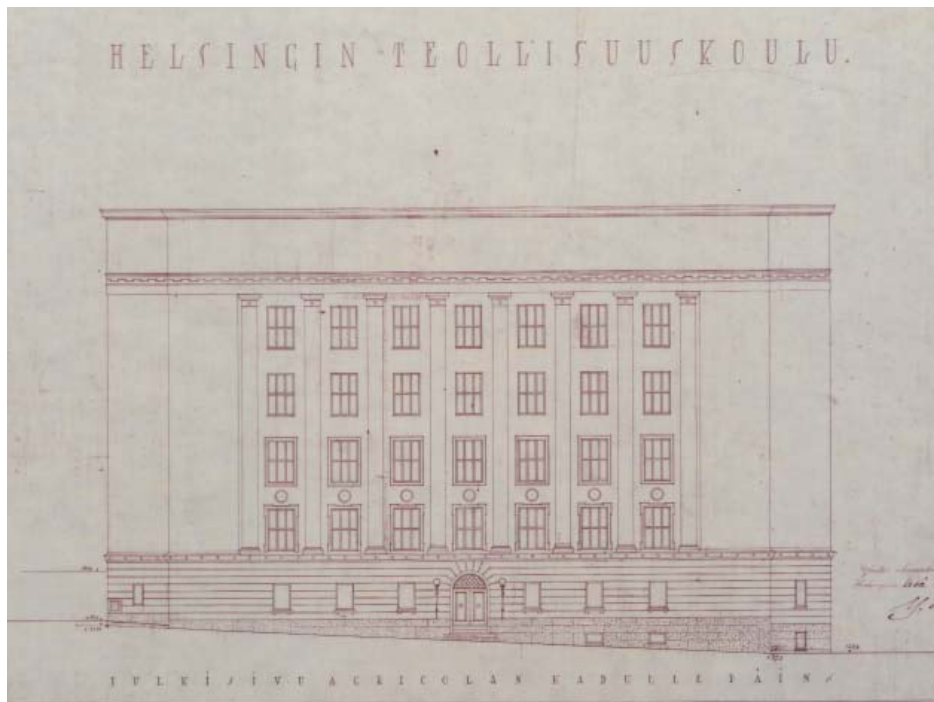
Sadeniemen lisäksi rakennuksen suunnitteluun osallistui Yleisten rakennusten ylihallituksen arkkitehti Vaskinen, jonka tehtäviä olivat ainakin yhteydenpito käyttäjiin. Tämä käy ilmi opettajainkokouspöytäkirjasta 6. maaliskuuta 1928 sekä teollisuuskoulun johtajan W.O. Lillen lähettämistä kirjeistä arkkitehti Vaskiselle vuonna 1928.¹² Rakennuksen lopputarkastuspöytäkirjasta käy puolestaan ilmi, että rakennustöiden johtavana arkkitehtina kohteessa toimi arkkitehti Väinö Toivio.¹³

Opettajainkokouspöytäkirjasta, kirjeenvaihdosta sekä toteutuksen pohjana olevista pääpiirustussarjasta käy ilmi, että käyttäjien toiveita kuunneltiin ja muutoksia suunnitelmiin tehtiin toiveet huomioiden.¹⁴

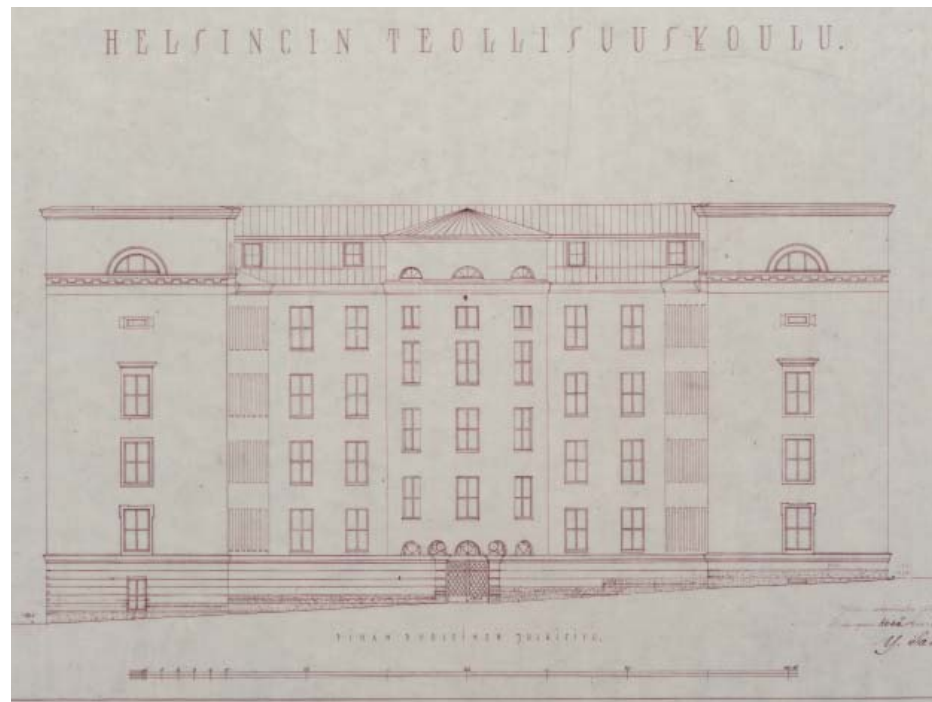
Opettajainkokouspöytäkirjassa arkkitehti Vaskisen lähettämistä suunnitelmista todettiin aluksi, että uusi talo tulisi sisältämään ne luokka- ja piirustussalitilat, joita opettajakunta oli pyytänytkin. Tilojen sijoittelu ei kuitenkaan täysin vastannut toivottua. Kemian ja fysiikan luentosalin sijoitettiin ylimpään kerrokseen. Opettajien mielestä se saisi olla enintään toisessa kerroksessa. Rakennuksessa oli portaikkoja vain yksi ja niitä pidettiin kapeina. Piirustussalit jakavia pylväitä pidettiin haitallisina. Opettajien kokoushuoneista puuttui eteinen ja muut mukavuuksilaitteet.¹⁵ Nämä kaikki opettajien mainitsemat puutteet otettiin huomioon, kuten myöhemmästä kirjeenvaihdosta ja toteutuksen pohjana olleesta pääpiirustussarjasta käy ilmi.¹⁶ Pohjakerroksen hallista todettiin että se on ”tarpeettoman laaja ja suuremmoinen” ja pelättiin, että ruokalan sijaitessa vieressä se voisi pian muuttua oppilaiden tupakka- ja hotellihuoneeksi, jolloin tupakansavu ja keittiön keittohajut voisivat levitä koko rakennukseen. Kovimman kritiikin sai osakseen tontinkäsittely. Tontin koko mainittiin 3345m² kokoiseksi ja rakennetuksi alasi 1170m², mutta siten, että lisärakennukselle jäisi tilaa vain 650m² alalle. Tätä pidettiin puutteena ja kaikilta sivuiltaan avointa pohjaratkaisua lisärakentamista estävänä ratkaisuna ja siten epätydyttävänä. arkkitehdit Kekkonen ja Törnvall, koulun opettajakuntaa, katsoivat tonttialan ”liian vapaan käsittelyn olevan merkille pantavan ja sotivan säästäväisyysperiaatteita vastaan.”¹⁷

Helsingin Teollisuuskoulu. Julkisivu Agricolankadulle. Yrjö Sadeniemi 1928. Rakennushallitus / KA

Aukeaman kuvat: Helsingin teollisuuskoulu. Yrjö Sadeniemi 1928. Rakennushallitus / KA

Suunnitelmia kehitettiin edelleen, sillä huhtikuulle päivätyssä kirjeessä W.O. Lille käy läpi uuden ehdotuksen opettajilta saamia kommentteja. Opettajakunta oli pääosin tyytyväinen suunnitelmiin, mutta ehdotti muutoksia konelaboratorioon siten, että konelaboratorio sijoitettaisiin Agricolankadun puoleiseen päähän ja sähkölaboratoriota puolestaan siiven pohjoispäähän. Nämä toiveet näyttäivät toteutuneen. Samoin kemian luentosali ehdotettiin käännettäväksi, jotta fysiikan kojeiden säilytyshuone olisi lähempänä puhujalavaa. Koska luonnospiirustuksia ei ole saatavilla, ei ole varmuutta siitä, oliko luentosali suunniteltu alkujaan toisen suuntaiseksi, mutta toteutettavien piirustusten mukaa yhteys fysiikalisten kojeiden säilytyshuoneesta puhujalavalle oli kuitenkin järjestetty lyhyeksi, ilman että kojeet olisivat samassa tilassa kuin kemialliset näytteet. Käyttäjien mukaan tuollainen säilyttäminen oli mahdotonta, sillä kemialliset höyryt olisivat turmelleet kojeet. Käyttäjien toiveita näytettiin siten ylläpidossa kuunneltavan hyvin. Myös kemian luentosalin permanttoa toivottiin nousevaksi, ja tämäkin toive toteutui suunnitelmissa.¹⁸

Ylläpidon omia ehdotuksia oli portaikon laajentaminen kaksivartiseksi siirtämällä hissien paikkaa opettajain kokoushuoneen lähistölle. Opettajien mielestä tämä ehdotus oli

hyvä. Yleisenä toivomuksena opettajilla ja johtajalla oli, että talo tulisi mahdollisimman pian valmiiksi ja käyttöön. Toiveissa oli valmistuminen kesällä 1929, jolloin uusi lukuvuosi voitaisiin aloittaa uudessa rakennuksessa.¹⁹

Suunnitelmia kommentoitiin vielä toisessakin, heinäkuulle 1928 päivätyssä kirjeessä. Tuolloin W. O. Lille esitti toivomuksen, että nykyisen kolmannen kerroksen kokoelma- ja hallitilaan lisättäisiin voimistelulaitteita. Tämän esteeksi oli Lillen mukaan aiemmin todettu tilan mataluus, mutta Lille ehdotti, että salin lattiaa pudotettaisiin alaspäin, jolloin saataisiin lisää korkeutta. Huonekorkeuden lisääminen tekisi huoneesta myös juhlavamman, jolloin koulu saisi juhlasalin.²⁰ Tämäkin toive otettiin suunnitelmissa huomioon, joskin tilan korkeutta lisättiin nostamalla yllä olevaa välipohjaa 400mm verran. Yläpuoliseen luokkaan lisättiin kolme askelmaa, jotka vieläkin ovat olemassa. Leikkauspiirustuksesta löytyy merkintä «Kattoon tehtävä voimisteluteline, kourut».²¹ Varmuutta toteutuksesta ei ole, tila maalattiin kattomaalauksin.

Urakoitsijana kohteessa toimi Oy Tektor Ab.

Ulkopuoli

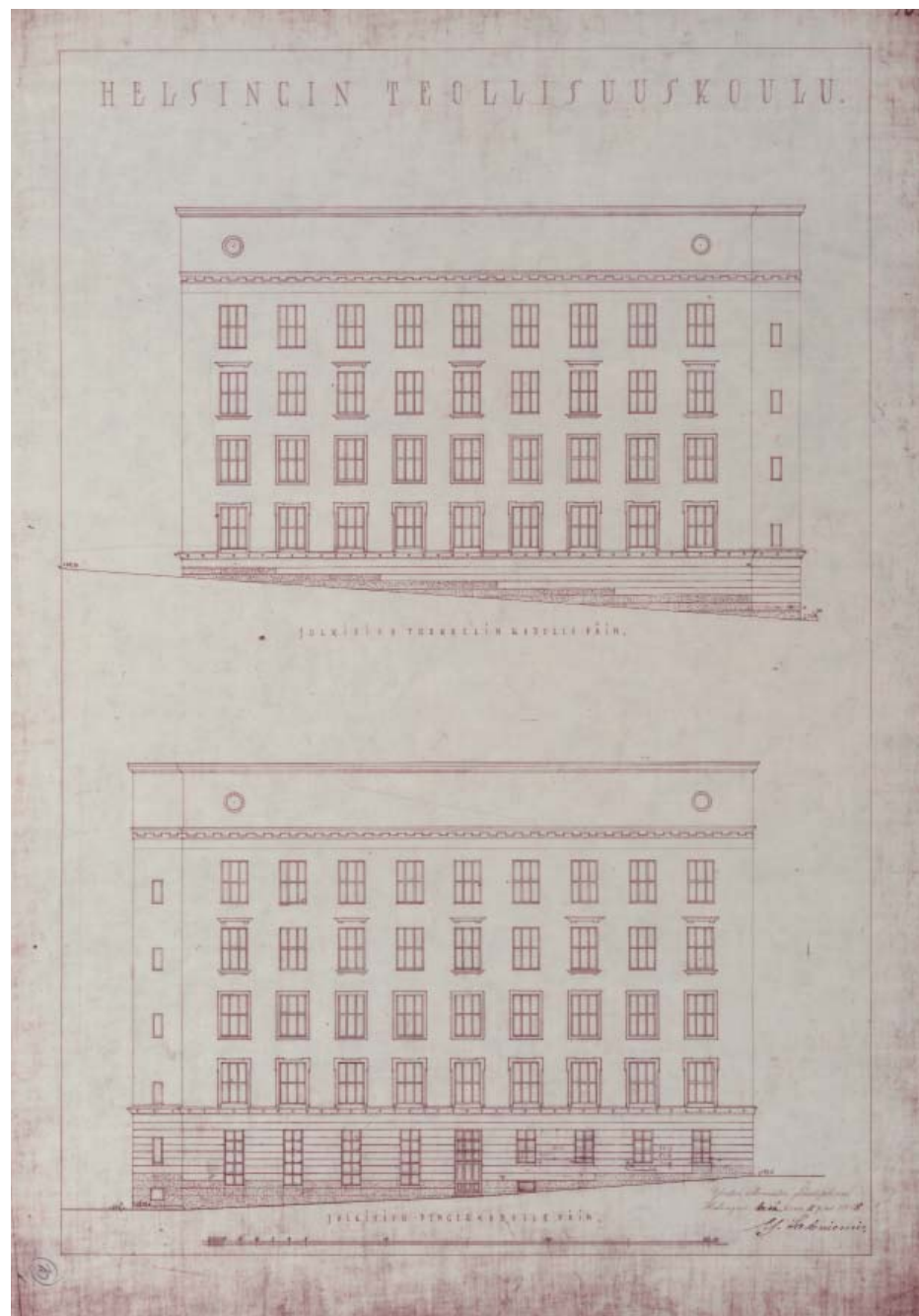
Valmiissa suunnitelmissa esitetyn teollisuuskoulun rakennuksen ulkoinen hahmo on juhlallinen. Ulkomittoja W.O. Lille kuvaili vuosikertomuksessa seuraavasti: ”ulkomittainen pinta-ala on 1155m², korkeus 21.5m ja kuutiotilavuus 24650m³. Se maksaa valtiolle tontteineen (3487 1/4m²) kaikkiaan 11 1/2 miljoonaa suomenmarkkaa”.²² Rakennus on kuusi kerrosta korkea, U:n muotoinen, mutta kadun puoleisilta julkisivuiltaan ennemmin jyhkeältä suorakaiteelta vaikuttava. Tyyllisesti rakennus edustaa 1920-luvun klassismia. Tämä näkyy hyvin temppelemäisestä ilmeestä sekä julkisivun klassistisista aiheista, kuten listoista, pilastereista, kiekkoista. Rakennus muistuttaa hieman myöhemmin, vuonna 1931, valmistunutta eduskuntataloa. Eduskuntataloa koskeva arkkitehtuurikilpailu oli käyty ja ratkaistu jo aiemmin, vuonna 1925. voittanut, J. S. Sirénin laatima ehdotus perustui klassista temppeleä muistuttavaan, neljä kerrosta korkean vapaasti seisovan ja ullakkokerrosta kannattelevan pylväikön hallitsemaan hahmoon. Eduskuntatalon erääksi esikuvaksi mainitaan arkkitehti Ivar Tengbomin suunnittelema, vuonna 1924-26 rakennettu Tukholman konserttitalo. Helsingin teollisuuskoulun esikuvia on mahdollista jäljittää myös saksalaiseenvaikutteiseen klssismiin.

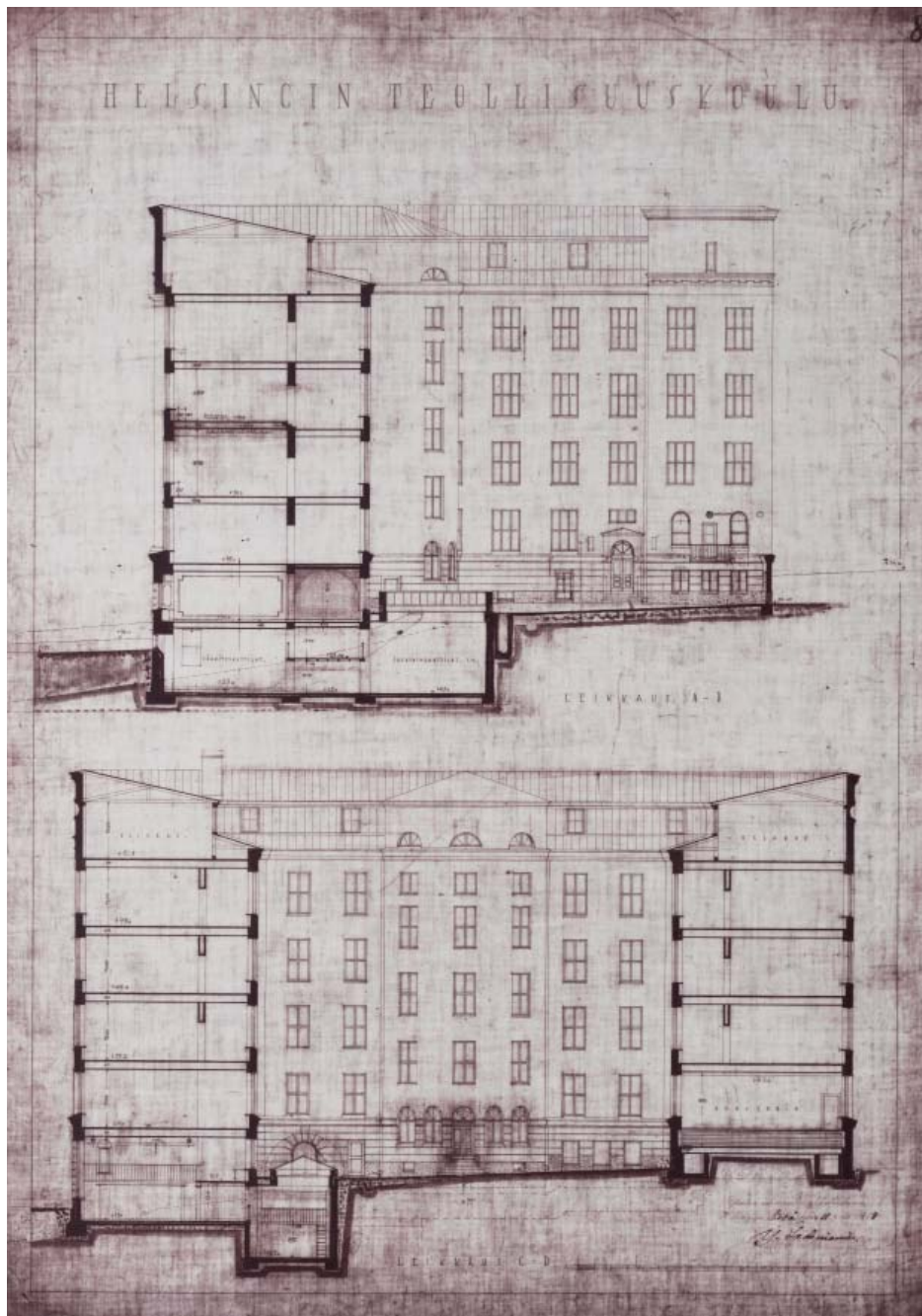
Julkisivut

Agricolankadun pääjulkisivua hallitsivat kuusi sisääntulokerroksen jalustamaiselta sokkelilta nousevaa neljän kerroksen korkuista pilasteria. Ikkunat sijoittuvat pilasterien välisille alueille. Ullakkokerrosta erotti lista ja se oli ikkunaton. Toisen ja kolmannen kerroksen välisissä ikkunakentissä, oli seitsemän kappaletta kuparisia kiekkoja koristeaiheena. Torkkelinkadun ja Pengerkadun puoleisilla julkisivuilla ei ollut pilastereita, vaan ikkunat muodostivat tasaisen rasterimaisen kentän. Rakennuksessa oli harjakatto, mutta kaltevuudet oli valittu niin, että ulkoasu katujulkisivuille näytti tasakattoiselle. Pihajulkisivu oli sileäksi rapattu. Porraskäytävä muodosti puolipyöreän apsisen puistoon päin rakennuksen keskiosan keskelle. Porrasapsiksen ja puistoon päin avautuvien sakaroiden ullakkokerroksen ikkunat olivat puolipyöreitä, muutoin ikkunat sisäpihalla olivat suorakaiteen muotoisia ja pääosin neliruutuisia. Alkuperäisissä julkisivukuviissa sisäpihanpuolelle kattopelti vietiin viidennen kerroksen ja ullakkokerroksen väliseen listaan saakka. Rakennus oli aidattu kerroksen korkuisella, kivijalan korkuisella ja sitä jatkavalla aidalla.²³

Rakennuksen kivijalka on tehty karkeaksi hakatusta graniitista. 30cm vahvuiset graniittipaadet on laskettu tasoitettun perusmuurin päälle, kiilain ja sementtilaastin varaan. Myös ulkoportaiden tasot ja pääsisäänkäynnin askelmat on tehty graniitista. Ulkoseinät tiiltä, rapattu.²⁴ Rappaus ja uurteet tehtiin seinien alaosassa karkealla kalkkilaastirappauksella. Maalaukseksi määrättiin kaksikertainen maalaus ”sopivaan väriin täplikääksi töpäten”. Julkisivujen ylemmissä osissa kaikki julkisivun listat, ikkuna- ja ovipielet ja pilarit sekä koristerappaukset määrättiin rapattavaksi sileäpintaisiksi. Muut ulkopuoliset seinäpinnat puolestaan rapattiin karkeapintaisiksi vesiroiskeella. Kaikki ulkopinnat määrättiin maalattavaksi kalkkivärillä kahteen kertaan, pilarit, listat ja koristeaiheet vaaleammalla värillä, samoin ensimmäisen kerroksen vyölistä. ²⁵ Julkisivussa pohjakerroksen ikkunain päällä olevat rengaslevyt kehyksineen samoin kuin pilarikapiteelien rosetit oli työselityksessä määrätty tehtäväksi kuparilevystä. ²⁶ Portit tehtiin takoraudasta ja maalattiin mönjä- ja öljyvärein.²⁷

Ikkunat määriteltiin alkuperäisessä työselityksessä tehtäväksi kaksinkertaisiksi ja sisäänpäin aukeaviksi, lukuun ottamatta ullakon ikkunoita ja väliseinissä olevia ikkunoita.

Helsingin teollisuuskoulu. Yrjö Sadeniemi 1928. Rakennushallitus / KA

Sisäpuoliset ikkunapenkit olivat 6cm paksuja ja betonista tehtyjä. Ikkunakehykset määrättiin varustettavaksi kulmaraudoin ja 3 1/2"-4" saranoin sekä "espanjoletsein" ja muilla tarpeellisilla salpalaitteilla. Kahvat olivat nikkelöityjä. Ikkunat öljymaalattiin.²⁸

Pääsisäänkäyntien ulko- ja sisäövet määrättiin työselityksessä tehtäväksi tammesta. Ulko-oviin kuuluvien sisäövien alkuperäiset lasit olivat valettuja, fanssattuja peililaseja. Muiden ulko-ovien lasit olivat 2mm paksuista lasia. Ovien yläikkunat varustettiin messinkikoristeisilla ristikoilla, kolme paria saranoita, ovien vetimet sekä alaosien 2mm vahvuiset potkulevyt myös messinkiä.²⁹

Muutokset

Vuonna 1947 rakennuksen ylin ullakkokerros otettiin käyttöön. Tämä vaikutti myös julkisivuihin. Aiemmin ikkunattomat ullakkokerrokset katujen puoleisilla julkisivuilla saivat kapeiden pystyikkunoiden muodostaman ikkunarivin. Sisäpihan puolella ikkunoita suurennettiin ja porrashuoneen yläikkunat muutettiin puolipyöreistä suorakaiteen muotoisiksi. Sisäpihanpuoleiset kattopellin viennit viidennen kerroksen ja ullakkokerroksen väliseen listaan saakka poistettiin ja ullakkokerroksen julkisivupinta muutettiin kokonaan rapatuksi. Vuoden 1947 suunnitelmissa esitettyjä uusia poistumistieportaikkoja U:n sakaroiden päissä ei toteutettu ja siten julkisivukuvissa esitettyjä portaikkojen aiheuttamia muutoksia ei myöskään toteutettu.³⁰

Vuoden 1947 jälkeen suurin muutos on ollut ensimmäisen kerroksen ikkunan laajentaminen autolaboratoriota palvelevaksi parioveksi Torkkelinkadun puoleisessa päässä vuonna 1959.³¹ Tiloissa toimii nykyisin mittauslaboratorio. Tämän muutoksen lisäksi sisäpihan julkisivuille on lisätty parvekkeet U:n molempiin siipiin. Joitain ikkunaruujuja on vuoden 1975 peruskorjauksen yhteydessä vaihdettu ilmanvaihtoritilöiksi. Kattilahuoneen kattolyhty sisäpihalla on muutettu 1990-luvulla.

Lapsi hiihtämässä Pengerpuistossa, taustalla Helsingin teknillisen oppilaitoksen (nyk. Metropolia) rakennus Agricolankatu 3-1. Kuvassa näkyy, että sisäpihan parevekkeita ei ole vielä rakennettu. Väinö Kannisto, n. 1958. / HKMA

Helsingin Teknillinen oppilaitos, Agricolankatu 1-3. Ullakkokerroksen pystyikkunat julkisivussa vuoden 1947 lisäyksen jälkeen. Constantin Grünberg. 1950-59 / HKMA

Sisäpuoli³²

Teollisuuskoulun uudet tilat oli jaoteltu miltei symmetrisesti Agricolankadulla olevaan keskiosaan ja U:n muotoisen rakennusmassan kahteen siipeen. Pohjaratkaisu oli sivukäytävällinen, sivukäytävät kiersivät U:ta sisäpihan ympärillä. Ainoa porras sijaitsi rakennuksen keskellä, sisäpihan puolella omassa ulkonevassa puolikaaren muotoisessa apiksessaan. Uudessa rakennuksessa oli kuusi suurempaa ja kolme pienempää piirustussalia, 13 kpl luokkahuoneita, yksi suuri luentosali (kemian luentosali 2. kerroksessa) sekä laajat kone- sähkö- ja kemianlaboratoriotilat.³³ Luokkahuoneet sekä toisen kerroksen toimistotilat ja kirjasto lukusaleineen sijoittuivat kadunvarsijulkisivuille Suuret, koko rakennuksen rungon levyiset piirustussalit sijoittuivat siipiosien päihin. Hissi oli Torkkelinkadun puoleisen siiven ja keskiosan nivelkohdassa, samoin kuin oppilas- ja yleisö-wc-tilat kerroksissa.

Sisäntulohalli ja siihen liittyvät tilat

Sisäntulo tapahtui pohjakerroksessa rakennuksen keskeltä suureen sisäntulohalliin. Palkisto jakoi hallin yhdeksään tasasuuruiseen neliöön, jota kannatteli kaksi pilaria keskimmäisen neliörivin molemmin puolin ennen pääportaaseen johtavia ovia. Pylväät on nyt maalattu kiiltäväpintaiseksi mustaksi, mutta vielä 1990-luvun alkupuolella ennen sisämaalauksperuskorjauksia pilarit olivat himmeän valkoisia.³⁴ Sisäntulohallin katossa on maalauksia. Niissä esitetään teknisten alojen ammatteja egyptiläisvaikutteisten jumalattaren kaltaisten hahmojen esittämänä. Väritykseltään sisäntulohallin maalauksissa on käytetty mm. ajalle tyypillistä tiilenpunaista. Maalausten tekijästä ei ole varmaa tietoa. Kolmannen kerroksen aulatilaa kattomaalauksen konservoinnin perusteella tekijä saattaisi olla Bruno Tuukkanen.³⁵ Sisäntulohallin sisäovien yläikkunoissa koristeellinen, toistuvien suippokaarten muodostama verkkomainen jako.

Kadun puoleisella julkisivulla sisäntulohallin molemmin puolin sijaitsivat vahtimestaritila sekä yleisöpuhelintilat. Sisäntulohallin oikealla, Torkkelinkadun puolella, kolme porraskäytävää, 450mm korkeammalla sijaitsi suuri päällysvaatehuone, nykyisin opiskelijaruokala. Sen perällä oli pieni erillinen koulutarvikemyymälä sekä wc-tiloja. Sisäntulohallin ja ravintolahuoneen lattiat olivat valkoista, mustaa ja punaisenruskeita marmoripalasia sisältävää mosaiikkibetonia, joka on valettu alapohjanlaatan päälliselle sementtialustalle. Mosaiikkibetonilattia jaettiin kattoon vastaaviksi neliöiksi sinkkilevylistoilla ja eri värisin pintareunallistoin ja kuvioitiin neliömäisin koristekuvioin, pinta teräshiottiin sileäksi.³⁶ Naulakkotila muutettiin

Pidemmällä siivessä oli pesuhuone, teknisiä tiloja sekä muutoin alustatila. Sisäntulohallista vasemmalla oli puolestaan ravintolahuone, joka nykyisin toimii kirjaston tiloina. Ravintolahuoneen sisäpihanpuoleisella seinällä oli näyteholvin tila. Tila oli jätetty puhtaaksimuuratuksi, se oli ristiholvattu ja seinät erilaisin limityksin muurattu. Näyteholvin vierestä oli suora yhteys sisäpihalle.

Porrashuone

Sisäntulohallin perällä oli puoliympyrän muotoinen, ulkoneva porrashuone. Porrashuone lähti yksivartisena ja jakautui kaksivartiseksi. Portaat rakennettiin seinien kannatteleminen teräsbetonipalkkien varaan. Portaiden pinta on mosaiikkibetonia. Lepotasot kuvioitiin värillisillä, lepotasoja kiertävillä mosaiikkibetonilistoilla. Askemat vahvistettiin raudoilla ja muurattiin 20cm syvyyteen ja kannateltiin lepotason tapaan

Sisäntulohalli

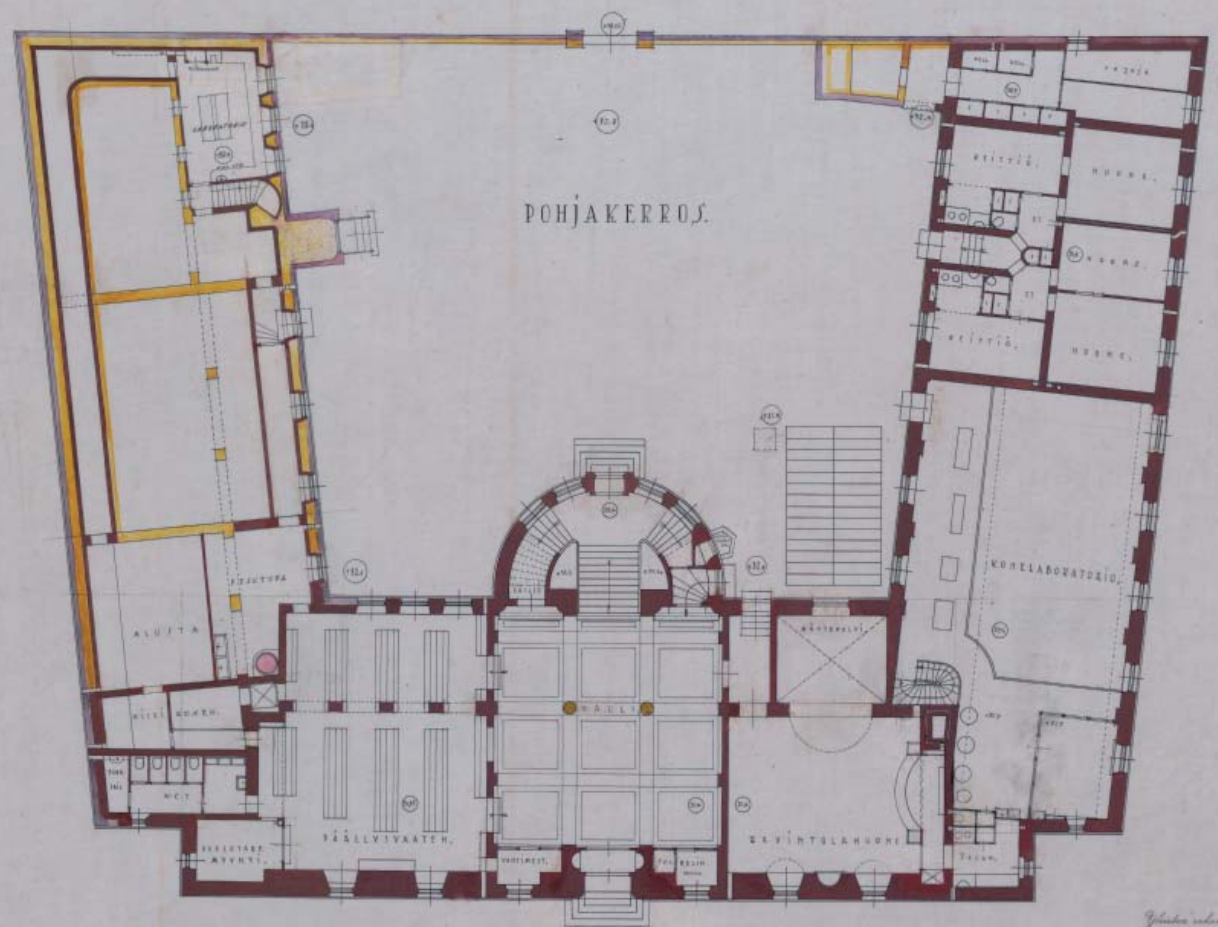
Sisäntulohallin pylväs ennen 1997 peruskorjausta. Kuva Eila Sammallahti.

HELSINGIN TEOLLISUUSKOULU.

*Yhtenäisen teknisen koulun
Helsingin kasa. vuorok. 1928.
Y. Sadeniemi.*

HELSINGIN TEOLLISUUSKOULU.

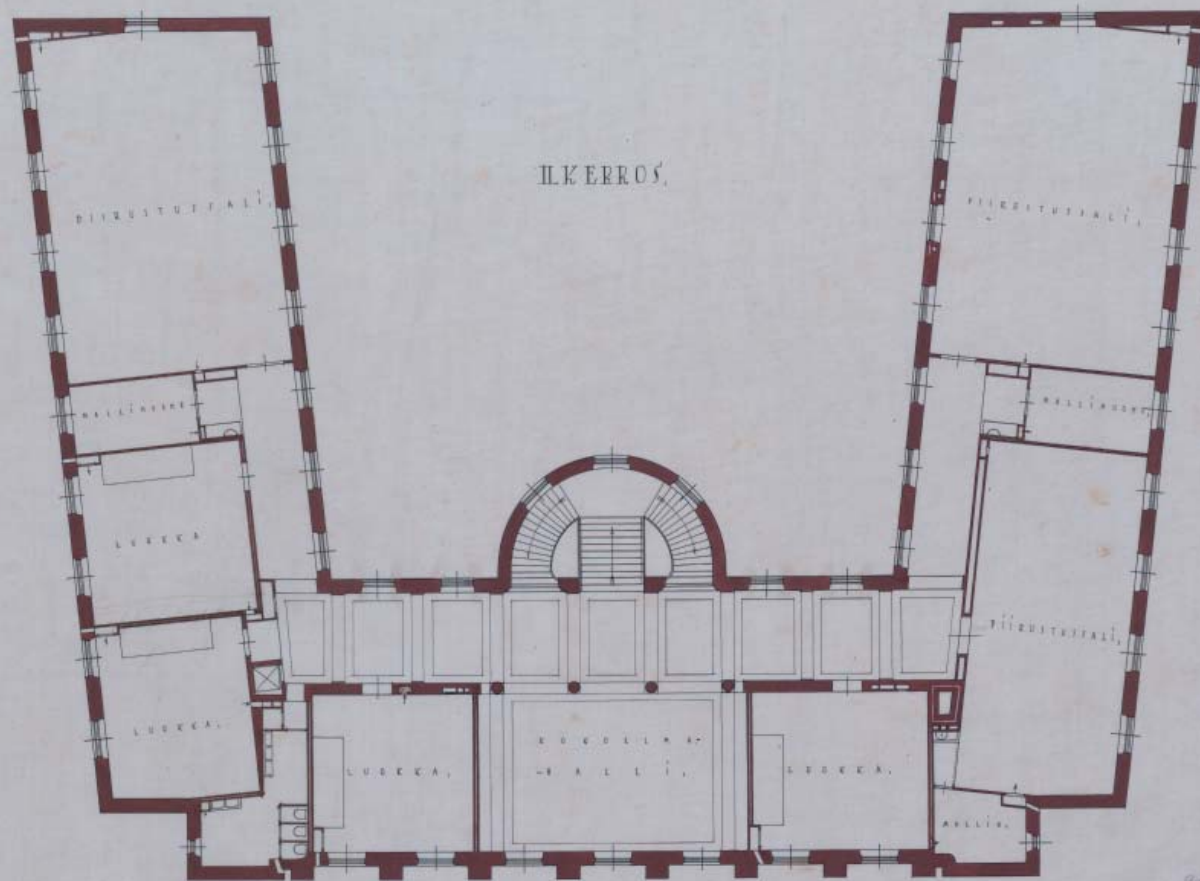
Yhdistetty teknisen ja kaupan koulun
 rakennus, koulun II. osasto, 1912
 J. E. Nieminen.

4.

Yhdessä rakennuksen jällelläkirjauksen.
Kokouksen Kesk. kassa 11 p. m. 1928.
J. L. Laitinen.

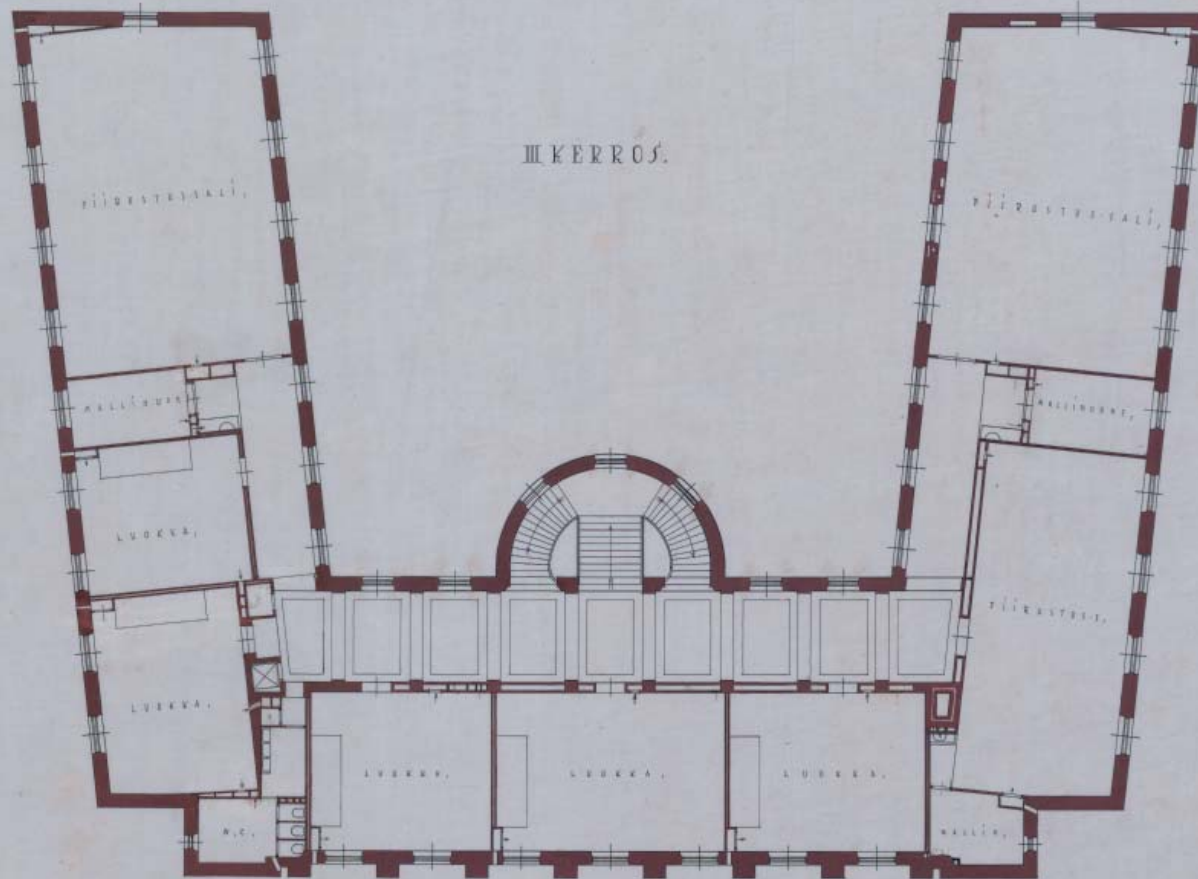
HELSINCIN TEOLLISUUSKOULU.

*Yleinen rakennus- ja sisustuskuva.
Helsingin koulun 11. joulukuuta 1908.
J. Lahti.*

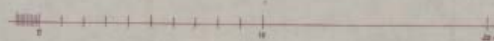
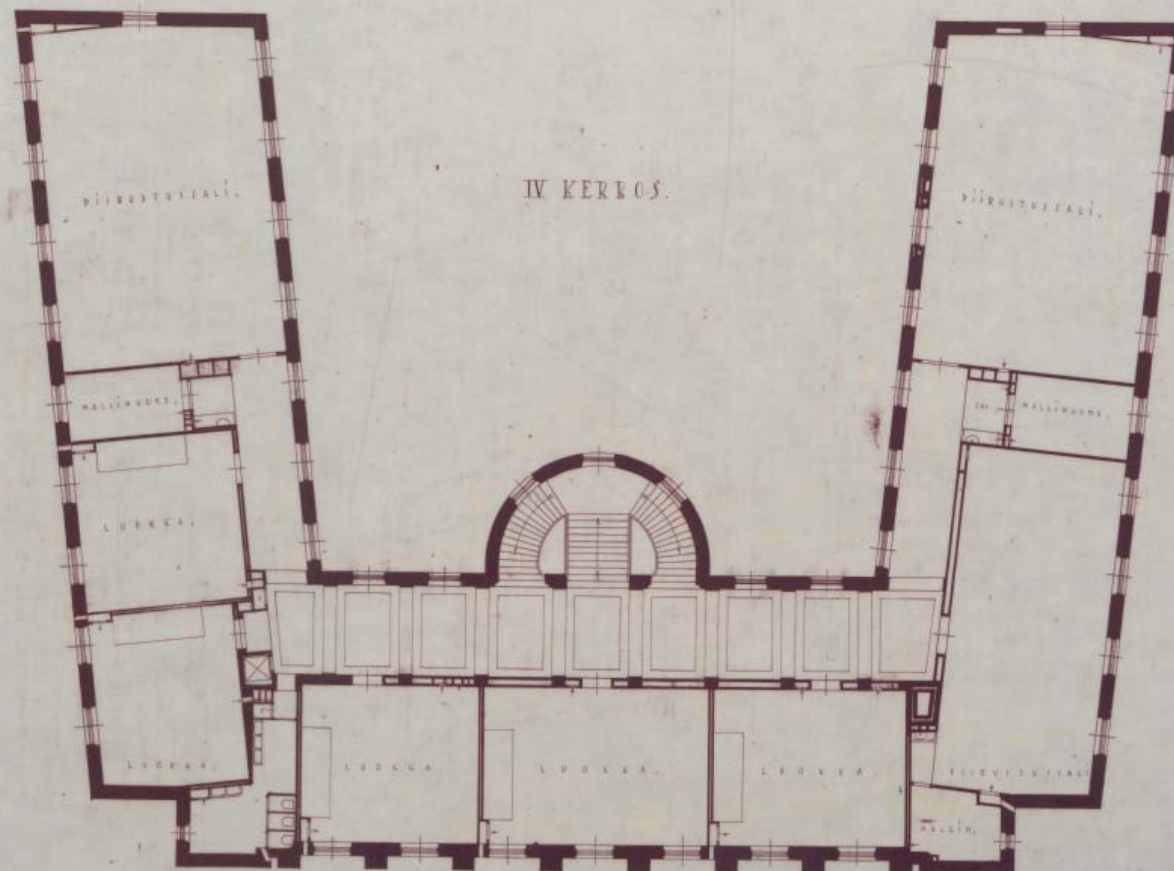
HELSINGIN TEOLLISUUSKOULU.

III KERROS.

*Yhtiön teknisen ylläpidon
Helsingin Kaupunki 1888
J. Lohvonen.*

HELSINGIN TEOLLISUUSKOULU.

*Plaanin tekoonnasta ylläpidettiin
Helsingin kassa, kassa 11 p. 1899
J. Adamiainen.*

Sisääntuloaulan kattomaalauksia

*Malliholvi, 1. kerros
(Pohjakerros vanhan
numeroinnin mukaan)*

Kolmannen kerroksen aulan kattomaalausten yksityiskohtia. Kuvat Katja Luoma

teräsbetonipalkein.³⁷ Pääportaan käsijohdepuu tehtiin kiillotetusta koivusta, art deco-tyyppisesti kuvioituid kaiteet takoraudasta erikoispiirustuksen mukaan. Kaiteet mainittiin työselityksessä alkujaan "ripoliinilla" kiiltäväksi maalatuiksi.³⁸ Porrashuoneen ikkunat olivat alaosaltaan kaksijakoiset, yläosaltaan puolikaaren muotoiset säteittäisin jakopuittein.

Käytävät kerroksissa

Portaikko liittyi kaikissa kerroksissa Agricolan kadun suuntaisen keskiosan sisäpihanpuoleiseen sivukäytävään. Tämä käytävä oli jäsennöity palkistoin ja seinäpilasterein yhdeksäksi kattokasetiksi. Vastaavat kasetit toistuvat käytävän lattiapinnan mosaiikkibetonikuvioinnissa. Keskiosan käytävästä erkanee myös molempiin siipiin sivukäytävät. Nämä sivukäytävät päättyivät siipien päissä oleviin suuriin, kolmeen suuntaan aukeaviin, rakennuksen levyisiin piirustussaleihin 3.-5. kerroksissa.

Kolmannen kerroksen juhla- ja kokoelmatila.

Kolmannen kerroksen kokoelma- ja hallitilaan oli leikkauksessa merkitty voimistelulaitteita ripustettavaksi kattoon merkinnällä "Kattoon tehtävä voimisteluteline, koukut".³⁹ Tilan katto on myös 400mm korkeammalla kuin muu yläpuolinen välipohja.⁴⁰ Tasoeron hoitamiseksi yläpuoliseen luokkaan oli lisätty kolme askelmaa, jotka vieläkin ovat olemassa. Tilan katto maalattiin juhlavasti sisäantuloaulan aiheita jatkavalla kattomaalauksilla. Maalaukset on päivätty vuosiluvulla 1930. Tekijästä ei ole varmuutta, mutta saattaa olla, että maalausten tekijä on Bruno Tuukkanen.⁴¹ Kokoelmahallin erottaa käytävästä neljä vapaasti seisovaa toscanalais-tyyppistä pylvästä. Ne on maalattu kiiltävän mustiksi. Pylväistä löytyy vanha, todennäköisesti pien rakentamisen jälkeen otettu valokuva, jossa pylväät ovat vielä valkoisia.⁴²

Luokkahuoneet ja piirustussalit

Luokkahuoneet, joita oli 13 kappaletta, sijoittuivat Torkkelinkadun ja Agricolankadun julkisivuille 2.-5. kerroksissa. Niihin rakennettiin 20cm korkeat korokkeet 1 1/2"x5" mittaisista pontatuista laudoista, jotka vernissattiin ja lakattiin.⁴³ Luokkahuoneiden tauluseinät tehtiin opettajankorokkeen yläpuolelle korkkimatosta kolme metriä leveiksi ja 1,2m korkeiksi. Seinätaulut varustettiin öljymaalatuilla kehyksillä.⁴⁴ Kerrosten käytävät päättyivät molemmissa siivissä suuriin piirustussaleihin. Ne olivat rakennuksen levyisiä suuria tiloja, jotka aukesivat kolmeen ilmansuuntaan. Pengerkadun puolella oli lisäksi piirustussali sivukäytävän vierellä, suuren piirustussalin ja Agricolankadun julkisivun kulmassa. Piirustussaleja oli yhteensä yhdeksän, kuusi suurta ja kolme edellä mainittuja pienempiä.

Kemian luentosali

Kemian luentosali sijaitsi sisäantulokerroksen yläpuolella nykyisessä toisessa kerroksessa, vasemmanpuoleisen siiven ja Agricolankadun puoleisen keskisiiven taitekohdassa. Luentosalin lattia, eli 1. ja 2. kerroksen välipohja oli kerroksen muuta välipohjaa viisi porraskelmaa matalammalla. Luentosalin lattia nousi kahdeksan nousun verran kohden takaseinää. Takaseinältä johti ovi Kemian laboratoriotiloihin, lattian nousu oli hoidettu opetustilojen hallissa pienellä portaikolla.⁴⁵

Kemian luentosalissa oli lattiaan kiinnitetty suurempi vernissattu ja lakeerattu

Kolmannen kerroksen aula ennen ovien paikan muuttamista 1975 peruskorjauksessa/ KA

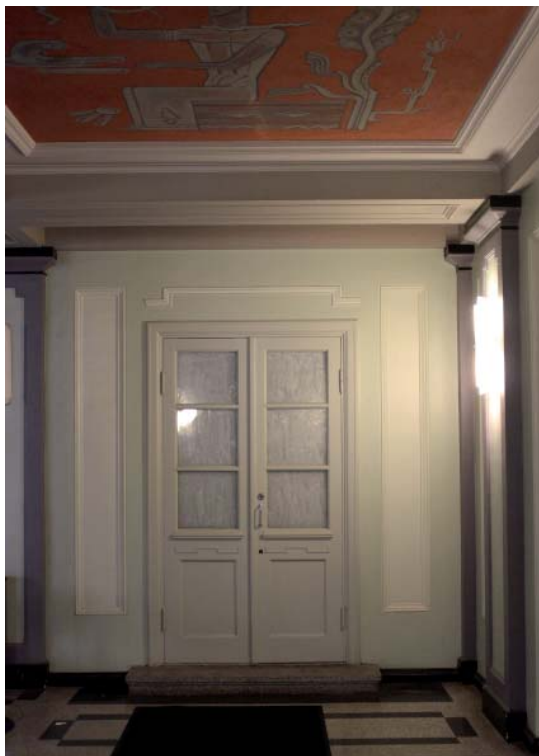
Kolmannen kerroksen aula 1997 peruskorjauksen jälkeen. Kuva Eila Sammallahti.

Porrashuone

Sisääntuloaula

opettajanpöytä kaappeineen, avonaisine lokeroineen ja laatikkoineen. Nousevaan auditorioon tehtiin lattiaan kiinnitetyt penkit ja pöydät, nekin vernissattiin ja lakattiin.⁴⁶ Tauluseinät tehtiin liituhyllyineen kaksiosaisiksi ja ylös-alas-liikuteltaviksi. Korkeutta liitutauluilla oli 1,2m. Liitutaulujen molemmin puolin oli yksinkertaisilla öljymaalatuilla puukehyksillä varustettuja seinätauluja mustasta korkkimatosta. Taulun yläpuolelle järjestettiin taulu elokuvia varten.⁴⁷

Laboratoriotilat

Kauppa- ja teollisuusministeriö myönsi Teollisuuskoulun laboratorioita varten erillisrahoitusta.⁴⁸ Sisääntulohallin viereisen ravintolatilán takana sijaitsi ensimmäisessä kerroksessa konelaboratorion parvi. Käynti parvelle tapahtui joko toisesta kerroksesta sisäistä pientä porrasta pitkin tai ulkoa sisäpihalta. Itse konelaboratorio sijaitsi kerrosta alempana. Tilaan oli sijoitettu höyrykone sekä siihen liittyviä mäntäkoneita, mm. Ahlströmin 35 hevosvoiman laivakone.⁴⁹ Konelaboratorion, samoin kuin ovisillan (parvi), kattilahuoneiden ja välissä olevan havaintotilan lattiat päällystettiin sileillä, uurtamattomilla Högnäsin klinkkerilaatoilla. Laatat muurattiin kiinni asfalttieristysten päälle levitettyyn sementtialustaan. Konelaboratorion parvekkeen laatta oli teräsbetonia, kaiteet takorautaa.⁵⁰ Parvelle ja siitä ylöspäin johtava porras tehtiin valuraudasta, kaiteet takorautasta ja kaiteen käsijohde maalatusta rautaputkesta.⁵¹

Sähkölaboratorio tilat käsittivät kokonaisuudessaan n. 300m² alan ja se sijaitsivat toisessa kerroksessa konelaboratorion yläpuolella. Konelaboratorio ja sähkölaboratorio muodostivat kokonaisuuden jonka välillä sisäistä yhteyttä palveli pieni kierreporras. Väliseinät oli varustettu suurilla ikkunoilla, että opettaja saattaisi huoneestaan pitää silmällä oppilaita. Sähkölaboratoriossa oli lattialla kaksi betonialustaa, joihin asennettuja koneita saattoi siirtää sekä pituus että poikkisuunnassa. Kattoon puolestaan oli asennettu juoksurata, joka helpotti koneiden asettelua. Sähköjohdot oli upotettu panssariputkissa lattiakanaviin. Sähkölaboratoriosta oli suuri, pariovellinen uloskäynti suoraan pihalle.⁵²

Kemian laboratoriotilat sijaitsivat luentosalin takana. Niihin tehtiin viisi vernissattua ja lakattua vetokaappia lasiseinineen, hyllyineen, laatikkoineen ja ulosvetokanavineen, jotka tehtiin öljymaalatusta, galvanoidusta levystä. Vetokaappien katto oli lasia ja lasiseinien sisäpuolinen pöytälevy päällystetty valkoisilla kaakeleilla. Työpöydät maalattiin erivärisiksi patenttivärein.⁵³

Muutokset

Vuosien 1939-44 välillä rakennus oli sotilasmajoitustilana. Sodan aikana teknillisten ammattien opetusta oli organisoitu uudestaan. Vuonna 1941 Teollisuuskoulut muutettiin asetuksella teknillisiksi oppilaitoksiksi. Helsingin teknillinen oppilaitos perustettiin 28.1.1943, mutta se saattoi aloittaa toimintansa vasta sodan päätyttyä vuonna 1945. Jo tuolloin huomattiin, että Agricolankadun tilat olivat riittämättömiä uusien opetusvaatimusten mukanaan tuomille tilatarpeille. Vuonna 1947 perustettiin lisäksi uusia opetusaloja. Tämä tarkoitti, että rakennusta oli laajennettava, ja se tehtiin ottamalla ullakkokerros käyttöön.⁵⁴ Suunnitelmat laadittiin rakennushallituksessa, Erkki Huttunen ja Antero Pernaja allekirjoittivat suunnitelmat.⁵⁵ Alkuperäisissä suunnitelmissa ullakolla oli kaksi betonista paloseinää, muutoin tila oli korkea ja avointa ullakkotilaa.⁵⁶ Vuoden 1947 suunnitelmissa tilat järjestettiin alempien kerrosten periaatteita noudattaen. Kuudesta luokkahuoneesta neljä sijoittui sisäpihaa kiertävien sivukäytävien varrelle, kaksi toimi

Konelaboratorio

W. O. Lille 1931

Konelbaoratorion parvelta
ensimmoiseen kerrokseen
johtava kierreporras.

alempien kerrosten piirustussalien tapaan siivet päättävinä koko rakennuksen levyisinä opetustiloina. Luokkahuoneiden lisäksi kerrokseen sijoitettiin kolme opettajan työhuonetta sekä WC-tilat samaan linjaan kuin muutkin WC-tilat. Rakennuksen paloturvallisuutta, sitä, että rakennuksessa on vain yksi poistumistieporras esitettiin näissä suunnitelmissa parannettavaksi molempien siipien päätyihin rakennetuilla poistumistieportilla. Näitä ei koskaan toteutettu.

Seuraava käyttötarkoituksen muutos oli kemianlaboratorion muuttaminen autolaboratorioksi vuonna 1959.⁵⁷ Tämän muutoksen yhteydessä laboratoriotilan päätyikkuna muutettiin pihalle aukeavaksi parioveksi. Vuonna 1975 rakennuksessa suoritettiin kattava peruskorjaus. Tässä yhteydessä opiskelijaruokailulle rakennettiin pohjakerrokseen tilat alkueräisten naulakkotilojen tilalle. Tämä tarkoitti laitoskeittiön rakentamista entiseen alustatilaan, joka puolestaan edellytti yläpuolisen kemian luentosalin välipohjan nostoa. Välipohjan oli rakennettu muuta kerrosta matalammalle, että luentosaliin saatiin nouseva lattia. Nyt välipohjaa nostettiin ja luentosalin nousu tapahtui kerroksen tasosta ylöspäin, mikä johti tasoeron hoitamiseen luentosalin takaosassa uudella portaikolla. Vapautuneeseen entiseen ravintolatilaan sijoitettiin mitta-laboratorio.⁵⁸ Vuoden 1995 lupaan liittyvissä korjaustöissä opiskelijaruokalan sisäänkäyntejä sisääntuloaulasta muutettiin siirtämällä ovia sisemmäksi ruokailutilaan ja muuttamalla ylintä porrasaskelmaa.

Kolmannessa kerroksessa kokoelma- ja juhla-aulaan avattiin viereisistä, nyt oppilaskuntakäyttöön osoitetuista tiloista uudet väliovet samalla kun näistä tiloista käytävään johtaneet ovet tukittiin. Ilmanvaihto uusittiin kokonaan, piirustussalien perälle 4. kerroksessa rakennettiin IV-konehuoneet. Portaikossa pilareiden kylkeen rakennettiin koko rakennuksen korkuiset pystykanavat. Rakennus varustettiin kokonaisuudessaan sprinklausjärjestelmällä paloturvallisuuden parantamiseksi.⁵⁹

Vuoden 1975 peruskorjauksen jälkeen rakennus maalattiin ja pintoja uusittiin vuonna 1995. Seuraavat käyttötarkoituksen muutokset koskivat vuonna 2003 ensimmäisen kerroksen asunnon ottamista opetuskäyttöön sekä toimistotilojen järjestämistä neljännen kerroksen Pengerkadun puoleiseen siipeen vuonna 2005.⁶⁰

Materiaalit ja kalustus⁶¹

Konelaboratoriossa sivutiloineen, samoin kuin kemian laboratoriossa sekä sähköosaston kone- ja akkuhuoneessa oli klinkkerilattia. Porrashuoneissa ja käytävillä, wc- ja pesutiloissa sekä pohjakerroksen halleissa mosaiikkibetonilattia, käytävillä ja halleissa sekä portaiden lepotasoilla kuvioituna. Kellarikerroksen muissa tiloissa, samoin kuin muiden kerrosten opetustiloissa ja piirustussaleissa, huoneissa, joissa lattiapintaa ei erikseen määritely, työselityksessä mainitaan "Oy "Fama"- lattia Ab:n "fama"- massalattia, joka levitetään alapohjalaatan sementtitasoitteen päälle. Päälimmäisin kerros värillistä massaa.

Nykyisin säilyneitä lattiapintoja ovat mosaiikkibetonipinnat, joita löytyy sisääntulohallista, portaasta ja käytäviltä. Alkuperäinen klinkkerilattia on jäljellä konelaboratorion parvella. Itse konelaboratoriosta se poistettiin ja 1990-2000-luvun korjausten yhteydessä. Luokkien lattiapäällysteenä on yleensä 300x300mm asbestivinyylilaatta. Reunalistana on käytetty mm. opettajankorokkeiden kulmissa messinkistä reunalistaa. Opettajankorokkeet on levitetty koko luokan levyisiksi, alkuperäispiirustuksissa ne olivat kapeampia.

Työselityksen mukaan kaikki tilat varustettiin 4x1 1/2" lankusta tehdyillä lattialistoilla, kelliin käytävien sekä pääsisäänkäytävään tehtiin kuitenkin korkeammat, kahdesta

Entinen piirustussalitila kolmannen kerroksen Torkkelinkadun puoleisen siiven päässä.

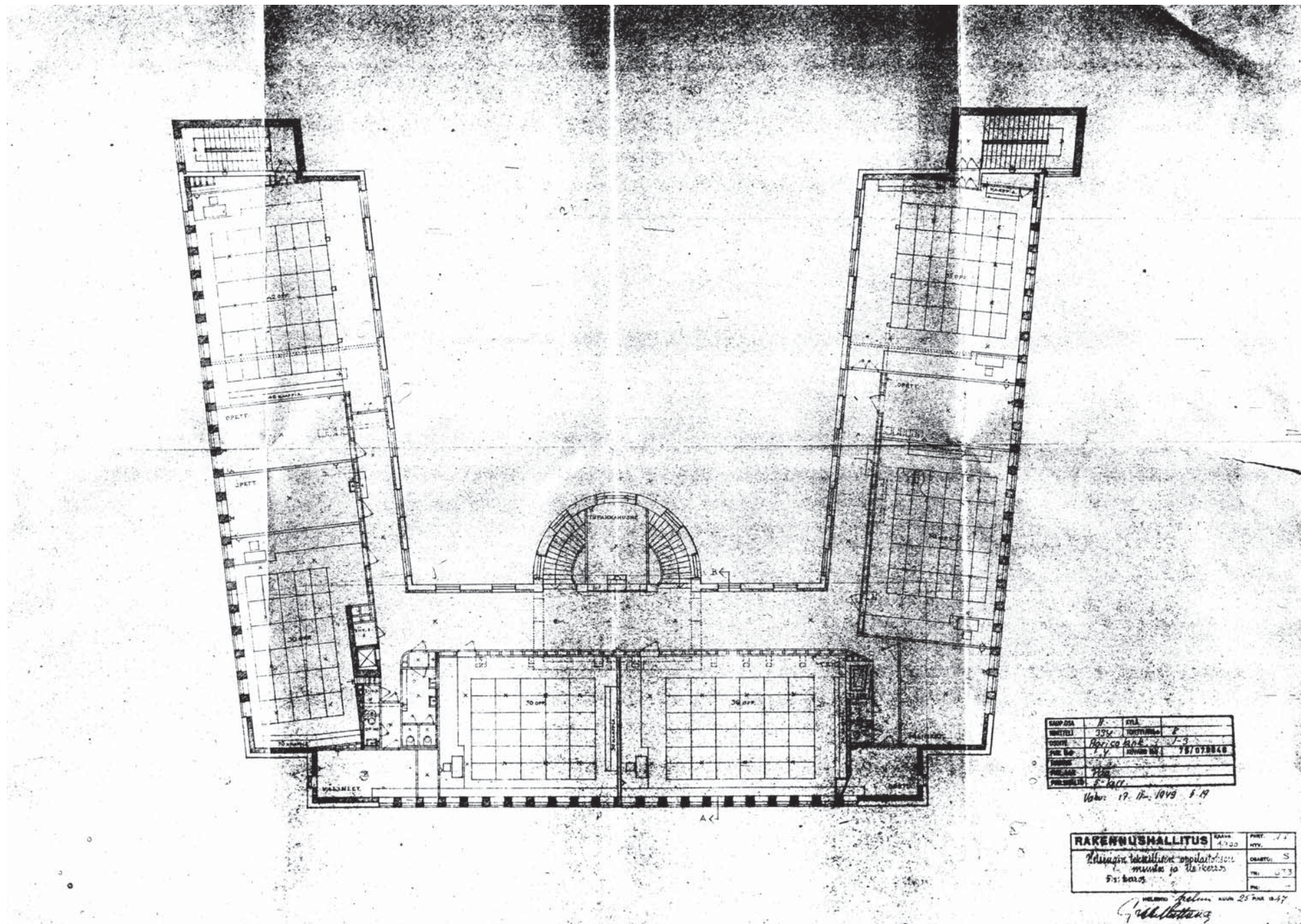
lankusta kootut lattialistat. Oppilaskäymälöiden jalkalistat olivat työselityksen mukaan 20mm korkeat sementtilistat. Nykyisin jäljellä on profiloituja, kiiltävän mustaksi maalattuja puujalkalistoja. Luokissa yleisin jalkalista on vinyyliä.

Opetustilojen ovet olivat alkujaan 1400mm leveitä peilipariovia. Sisääntulohallissa oli lasiruudullisia, leveämpiä ovia. Alkuperäiset sisäovet tehtiin ylivuotisesta, uunikuivatusta männystä erikoispiirustusten mukaan. Sisäovien lasit olivat 2mm paksuista lasia. Kädensijat olivat niklatuja ja lukot upotettu. Kynnykset määrättiin varustettavaksi kynnyksraudoilla.

Alkuperäiset pariovet on korvattu 1000+400mm vasikallisilla laakaovilla. Muutos on vaikuttanut arvokkaimpien käytävien ilmeeseen. Alkuperäisten ovien mallin mukaan tehtyjä uusia pariovia on asennettu toisen kerroksen toimistotilojen käytäviä. Sisääntuloaulassa oleva nykyinen kirjaston ovi on ainoa säilynyt alkuperäinen umpiovi.⁶²

Rakennuksen seinät, katot, pilarit, palkit, ovi- ja ikkunapielet sekä portaiden askelmat alapuolelta määrättiin rapattaviksi ensin karkealla pohjalaastilla ja sitten hienolla silityslaastilla. Käytävissä, halleissa, ravintolahuoneessa (nykyinen kirjasto), porrashuoneessa, opettaja- ja kansliahuoneissa tehtiin yksikertaisia profiloituja katto- ja muita listoja sekä rosetteja rapaamalla. Näkyvien kattopalkkien ympärille vedettiin listoja ja leveämpiä kattopalkkeja profiloitiin alapuolelta. Muihin huoneisiin, joita ei ole erikseen mainittu tuli katon ja seinän välittäjäksi yksikertainen pulloholkka. Pilarit ja pilasterit ensimmäisen ja kolmannen kerroksen halleissa, porrashuoneissa ja käytävissä varustettiin rapatulla kapiteelilla ja jalustalla. Osa pilastereista profiloitiin.

Rakennuksen alkuperäinen väritus ei ole tiedossa. Nykyiset sisämaalaukset ovat vuoden 1995 korjausten ajalta. Rakennuksessa tulisi suorittaa väritutkimus alkuperäisten värien selvittämiseksi.

RAK. OSA	1	SYL	
MAITTEI	350	TOITTOVA	8
TOITTE	100	TOITTOVA	1-3
TOITTE	100	TOITTOVA	78/078848
TOITTE	100	TOITTOVA	
TOITTE	100	TOITTOVA	
TOITTE	100	TOITTOVA	

Valtu: 19. 11. 1947 8. 19

RAKENNUSHALLITUS	RAK. OSA	SYL
RAKENNUSHALLITUS	1	1
RAKENNUSHALLITUS	1	1
RAKENNUSHALLITUS	1	1
RAKENNUSHALLITUS	1	1
RAKENNUSHALLITUS	1	1
RAKENNUSHALLITUS	1	1

Valtu: 19. 11. 1947 8. 19

Vuoden 1947 Ullakkerroksen käyttöönotto. Erkki HUttunen ja Antero Pernaja 1947. Rakennushallitus. / RKVA

Rakennukseen suunniteltiin omalla jalustallaan seisovia naulakkoja ensimmäisen kellarikerroksen vaatehalliin. Vaatenaualakot olivat öljymaalatut ja lakatut ja niissä oli hattuhyily ja päällyskenkälokero. Muihin eteistiloihin tuli seinäkiinnitteisiä naulakkoja. Vahtimestarin asunnon vaate ja ruokasäiliöiden hyllyt olivat höylättyjä, mutta maalaamattomia. Astianpesupöytä päällystettiin sinkkipellillä.

Sisääntulokerroksen ravintolan tiski ja pöytä kaappeineen valmistettiin erikoispiirustuksen mukaan. Ravintolan keittiön astianpesupöytä oli vernissattu ja lakattu ja varustettu sinkkipellillä.

Rakennukseen tuotiin irtokalusteita Teollisuuskoulun aiemmista toimipisteistä sen valmistuessa vuonna 1929. Oppilaspöytiä, tuoleja ja toimistohuoneiden kalusteita oli tettetty mm. vankeinhoitolaitoksella.

Rakenne ja tekniikka⁶³

Kantavana rakenteena toimivat paikalla valetut teräsbetoniset perusmuurit, pilarit, palkit ja laatat sekä tiilirakenteiset ulkoseinät. Rakennus on perustettu kalliolle ja kellarikerroksia varten suoritettiin louhintaa. Vesi-, viemäri, lämpö ja muita johtoja varten louhittiin kallioon lisäksi syvennyksiä ja kanavia, jotka kulkevat talon kellarin alla. Veden kellariin tunkeutumisen estämiseksi rakennuksen alle tehtiin myös salakanava, joka johdettiin suurpaine kattilahuoneen lattian alta katuviemärijohtoon. Kellarikerroksen lattialaatta on sorakerroksen päälle valettu maanvarainen teräsbetonilaatta. Teräsbetonilaatat päällystettiin teräshiotulla sementillä. Vahtimestariin asunnon lattiat tehtiin pontatusta lankusta, joka asetettiin puu- tai tiilitukien varassa olevien 60cm jaolla olevien koolausten varaan. Lattian pinta oli 30cm korkeudella alla olevasta teräsbetonilaatasta. Välitila täytettiin koksikuonatäytteellä.

Välipohjat tehtiin yksikerroksisella laattalla ensimmäisen kerroksen konelaboratorion päällisen sähköosaston kohdalla sekä elokuvakonehuoneen alla. Muualla välipohja käsitti ylä- ja alalaatan. Välitila täytettiin koksikuonalla. Kemian luentosalista tehtiin nousevan lattian omaava auditorio 2"x 5" pontatuista lankuista vahvan 600mm jaolla olevan koolauksen varaan.

Toisen ja kolmannen kerroksen välillä kokoelmahuoneen, so. kolmannen kerroksen aulatilat katto määrättiin tehtäväksi 600mm ylemmäksi kuin vierellä olevat välipohjat. Yläpuolella olevaan luokkaan nousemiseksi rakennettiin kolme betoniaskelmaa, jotka päällystettiin mosaiikkibetonilla.

Ulkoseinät tiilistä, vahvuus 45cm, lukuun ottamatta alkuperäisen ullakkokerroksen, vuoden 1947 jälkeen kuudennen kerroksen ulkoseiniä, jotka alkujaan muurattiin 30cm vahvuisina ja vahvistettiin alkuperäisen ikkunajaon akselietäisyyksillä 60x15 ja 30x30 suuruksilla lisäpilareilla. Tiilimuurauksen saumat 1.2cm

Rakennuksen väliseinät muurattiin tiilestä. Lisäksi rakennettiin kevyempiä ja levyseiniä (työselityksen mukaan riksilevy tai luginolevy). Kellarissa oli myös 75mm betonisia väliseiniä. WC-kopit jaettiin alhaalta avoimilla matalilla seinämillä. Kellarin porrashuoneen ja eteisen seinät muurattiin tiilestä.

Rakennus varustettiin keskuslämmityksellä sekä työselityksen mukaan myös "ilmanvaihtolaitoksella" sekä poistoilmakanavilla, jotka olivat pääasiallisesti tiiliseiniensä sisäin muurattuja, mutta ullakolla myös teräsbetonisia tai levyrakenteisia ilmanvaihtojärjestelmä uusittiin kokonaisuudessaan vuoden 1975 peruskorjauksen yhteydessä.

Arvio

Helsingin Teollisuuskoulun entinen, nykyinen Metropolia ammattikorkeakoulun rakennus Agricolankatu 1-3:ssa on ulkoiselta hahmoltaan ja julkisivuiltaan säilyttänyt alkuperäisen ilmeensä ullakkokerrosta koskevin vuoden 1947 muutoksin. Rakennus on osa Torkkelinmäen valtakunnallisesti arvokasta kokonaisuutta ja muodostaa päätteen Torkkelinpuistikolle. Julkisivut edustavat rakennusajankohtansa tyyli-ihanteita. Yhtymät Eduskuntatalon ulkoarkkitehtuuriin tekevät Helsingin teollisuuskoulun rakennuksesta mielenkiintoisen vastinparin Töölönlahden toisella puolella sijaitsevalle Eduskuntatalolle.

Vuoden 1947 muutoksista ullakkokerroksen uudet ikkunat ovat jossain määrin vähentäneet 1920-luvun klassismille ominaista ilmettä ja vieneet rakennusta ankaramman uusasiallisemman rationaalisuuden suuntaan. Ikkunat on uusittu alkuperäisen mallin mukaisesti, mutta yksityiskohdiltaan jossain määrin poikkeavasti 1990-luvulla. Sisääntuloaulan verkkomaiset yläikkunat ovat alkuperäisiä.⁶⁴ Ullakkokerroksen ikkunat kadun puolella on lisätty vuonna 1947. Pihan puolella ullakkokerroksen ikkunoita laajennettiin ja muutettiin myös vuonna 1947. Torkkelinkadun puoleisen siiven alin päätyikkuna muutettiin vuonna 1959 autolaboratoriota palvelevaksi parioveksi. Rappaus on vaihdettu perinteisestä kalkkirappauksesta ilmeisesti kenitexiksi⁶⁵.

Sisätilat ovat kokeneet enemmän muutoksia, mutta pääasialliset julkiset tilat, eli sisääntuloaula, nykyisin kirjastona toimiva entinen ravintola malliholvitiloihin, portaikko, kerrosten keskiosan käytävät sekä kolmannen kerroksen juhla-aula ovat säilyttäneet alkuperäisen ilmeensä. Ne edustavat ainsa sivukäytävällistä koulusuunnittelua sekä 1920-luvun klassismin tyyli-ihanteita. Agricolankadun varren luokkatilat samoin kuin viidennen ja kolmannen kerroksen Torkkelinkadun siiven päättävät suuret entiset piirustussalit ovat osa alkuperäistä tilasarjaa. Näistä suuret piirustussalit ovat erityisen hienoja auetessaan kolmeen ilmansuuntaan koko rakennusrungon levyisinä. Sisääntuloaulan ja kolmannen kerroksen juhla-aulan jäsennöinti ja koristelu on rikasta, 1920-luvun klassismille ominaista. Kattomaalaukset ovat säilyneet ja edustavat rakennuksen kanssa samaa tyyli-suuntaa. Laboratoriotilat ovat säilyneet paikoillaan. Näistä konelaboratorio on säilynyt materiaaliensa osalta miltei alkuperäisenä. Tila on osa teknisten aineiden opettamisen kulttuurihistoriaa.

Suurimmat muutokset koskevat rakennuksen sisääntulokerroksessa entisen laajan naulakkotilan muuttamista opiskelijaruokalaksi ja sen takana olevaksi koulukeittiötilaksi. Tämä tarkoitti yläpuolisen välipohjan nostamista ja alkuperäisen, nousevan lattian omaavan kemian luentosalin järjestämistä uudelleen.

Kolmannen kerroksen juhla-aulaan on avattu kaksi ovea viereisistä nykyisin opiskelijajyhdistyksen käytössä olevista tiloista. Nämä ovet rikkoivat muutoin sileitä seinäpintoja. Konelaboratorion yläpuolinen sähkölaboratorio on muutettu betonilaboratorioksi, mutta sähkölaboratorioon liittyvä alkuperäinen kisko on jäljellä katossa.

Viitteet

- 1 KA HTOA Db Vuosikertomukset 1881-1940. Helsingin teollisuuskoulu, kertomus toiminnasta lukuvuotena 1929-30.
- 2 Tekniikan 117 vuotta, s.16.
- 3 Wikipedia, Teollisuuskoulu <https://fi.wikipedia.org/wiki/Teollisuuskoulu> 4.9.2015
- 4 Wikipedia, Teollisuuskoulu <https://fi.wikipedia.org/wiki/Teollisuuskoulu> 4.9.2015
- 5 Lille, W O 1931, s. 2, 20
- 6 Lille, W O 1931, s. 19-20
- 7 http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=4088 5.09.2015
- 8 <http://www.mfa.fi/arkkitehtiesittely?apid=3122>. 5.9.2015 Birger Brunila suunnitteli useita asuinalueita Helsinkiin, Torkkelinmäen lisäksi mm. Lauttasaarta, Puu-Käpylää sekä Vallilan ja Talin siirtolapuutarha-alueita.
- 9 KK 1928, s.6
- 10 Norssin historia, lyhyt oppimäärä. <http://www.norssi.helsinki.fi/?page=norssin-historia> 5.9.2015.
- 11 Wikipedia, Yrjö Sadeniemi https://fi.wikipedia.org/wiki/Yrj%C3%B6_Sadeniemi 5.9.2015. Koulun Kansakoulumme <http://www.nba.fi/puukausi/index19.html> 5.9.2015.
- 12 KA HTOA Cb Opettajainkokouspöytäkirjat 1911-1928. Pöytäkirja opettajainkokouksesta 6. p. maalisk. 1928 klo 7 illalla, KA HTOA Da Lähteneiden kirjeiden toisteet 1920-1929. Helsingin teollisuuskoulu. Johtaja. Helsinki 11p. huhtik. 28. K. Herra Arkkitehti Vaskinen.
- 13 KA RHA II, Eg3, Saapuneet tarkastuspöytäkirjat 1930
- 14 KA HTOA Cb Opettajainkokouspöytäkirjat 1911-1928. Pöytäkirja opettajainkokouksesta 6. p. maalisk. 1928 klo 7 illalla, KA HTOA Da Lähteneiden kirjeiden toisteet 1920-1929. Helsingin teollisuuskoulu. Johtaja. Helsinki 11p. huhtik. 28. K. Herra Arkkitehti Vaskinen.
- 15 KA HTOA Cb Opettajainkokouspöytäkirjat 1911-1928. Pöytäkirja opettajainkokouksesta 6. p. maalisk. 1928 klo 7 illalla.
- 16 KA HTOA Cb Opettajainkokouspöytäkirjat 1911-1928. Pöytäkirja opettajainkokouksesta 6. p. maalisk. 1928 klo 7 illalla. KA HTOA Da Lähteneiden kirjeiden toisteet 1920-1929. Helsingin teollisuuskoulu. Johtaja. Helsinki 11p. huhtik. 28. K. Herra Arkkitehti Vaskinen.
- 17 KA HTOA Cb Opettajainkokouspöytäkirjat 1911-1928. Pöytäkirja opettajainkokouksesta 6. p. maalisk. 1928 klo 7 illalla.
- 18 KA HTOA Da Lähteneiden kirjeiden toisteet 1920-1929. Helsingin teollisuuskoulu. Johtaja. Helsinki 11p. huhtik. 28. K. Herra Arkkitehti Vaskinen.
- 19 KA HTOA Da Lähteneiden kirjeiden toisteet 1920-1929. Helsingin teollisuuskoulu. Johtaja. Helsinki 11p. huhtik. 28. K. Herra Arkkitehti Vaskinen.
- 20 KA HTOA Da Lähteneiden kirjeiden toisteet 192-1929. Helsingin teollisuuskoulu. Johtaja. Helsinki 28p. heinäkk. 1928. K. Herra Arkkitehti Vaskinen. Rakennus-ylihallitus.
- 21 KA RHA II, Idc 6-14, Leikkaus A-B, Yrjö Sadeniemi 1928
- 22 KA HTOA Db Vuosikertomukset 1881-1940. Helsingin teollisuuskoulu, kertomus toiminnasta lukuvuotena 1929-30.
- 23 KA RHA II, Idc 6-14. Yrjö Sadeniemi 1928, KA HTOA D1 Ua:3 Tapahtumia, opiskelutilat (1916-1991)
- 24 KA RHA Työselitys s.3, 15.
- 25 KA RHA Työselitys s.3, 20-21.
- 26 KA RHA Työselitys s.3, 20-21.
- 27 KA RHA Työselitys s.3, 24.

- 28 KA RHA Työselitys s.3, 24.
- 29 KA RHA Työselitys s.3, 23.
- 30 RVA Helsingin teknillisen oppilaitoksen muutos ja lisäkerros. Rakennushallitus, piirustukset signeerannut Erkki Huttunen ja Antero Pernaja. 25.2.1947, vahvistettu 17.11.1949 § 19
- 31 RVA22.12.1958, vahvistettu 3.2.1959 § 7 Helsingin teknillinen koulu muutoslupa. Uudenmaan läänin rakennustoimisto, piirustukset signeerannut GL.
- 32 RakH II Idc. 10/ 1-5. Helsingin teollisuuskoulu. Yleisten rakennusten ylihallitus. Helsingissä kesäkuun 11. päivänä 1928. Y. Sadeniemi.
- 33 Lille, W. O. 1931, s. 22.
- 34 Eila Sammallahti, haastattelu 1.9.2015, Eila Sammallahti, valokuva
- 42 KA HTOA D1 Ua:3 Tapahtumia, opiskelutilat (1916-1991)
- 43 KA RHA Työselitys s.26.
- 44 KA RHA Työselitys s.27.
- 45 KA RHA II, Idc 1-5, 1. kerros Yrjö Sadeniemi 1928
- 46 KA RHA Työselitys s.26.
- 47 KA RHA Työselitys s.27.
- 48 Lille, W.O s. 27
- 49 Lille, W.O s. 24-25
- 50 KA RHA Työselitys s.11.
- 51 KA RHA Työselitys s.16.
- 52 Lille, W.O s. 28.
- 53 KA RHA Työselitys s.27.
- 54 Tekniikan 117 vuotta, s. 53
- 55 RVA Helsingin teknillisen oppilaitoksen muutos ja lisäkerros. Rakennushallitus, piirustukset signeerannut Erkki Huttunen ja Antero Pernaja. 25.2.1947, vahvistettu 17.11.1949 § 19
- 56 KA RHA Työselitys s.20.
- 57 RVA Helsingin teknillisen oppilaitoksen muutos ja lisäkerros. Rakennushallitus, piirustukset signeerannut Erkki Huttunen ja Antero Pernaja. 25.2.1947, vahvistettu 17.11.1949 § 19
- 58 RVA lupa 11-778-C-75. Rakennushallitus, piirustukset signeerannut Mauri Mattila ja Pekka Lilja 5.2.1975, vahvistettu 29.5.1975 § 815
- 59 RVA lupa 11-778-C-75. Rakennushallitus, piirustukset signeerannut Mauri Mattila ja Pekka Lilja 5.2.1975, vahvistettu 29.5.1975 § 815
- 60 RVA lupa 11-2448-03-D Arkkitehtitoimisto Mikko Hormia Oy 6.06.2003, vahvistettu 26.08.2003 § 695. Lupa 11-2843-05-D Timo Paasimaa, arkkitehti 22.06.2005, vahvistettu 25.9.2005 § 846.
- 61 KA RHA Työselitys,
- 62 Eila Sammallahti, haastattelu 1.9.2015, Eila Sammallahti, valokuva.
- 63 KA RHA Työselitys,
- 64 Eila Sammallahti, haastattelu 1.9.2015
- 65 Eila Sammallahti, haastattelu 1.9.2015

Lähteet

Arkistot

KA Kansallisarkisto

HTOA Helsingin teknillisen oppilaitoksen arkisto

Cb Opettajainkokouspöytäkirjat 1911-1928

D1 Ua:3 Tapahtumia, opiskelutilat (1916-1991)

Da Lähteneiden kirjeiden toisteet 1920-1929.

RHA Rakennushallituksen arkisto

RakH II Ila 36a. Työselitys Helsingin teollisuuskoululle rakennettavaa uutta taloa varten tontilla N:o 6, korttelissa N:o 334 Helsingin kaupungissa.

RakH II Idc. 10/ 1-5. Helsingin teollisuuskoulu. Yleisten rakennusten ylihallitus. Helsingissä kesäkuun 11. päivänä 1928. Y. Sadeniemi.

RakH II Idc. 11/ 6-14 Helsingin teollisuuskoulu. Yleisten rakennusten ylihallitus. Helsingissä kesäkuun 11. päivänä 1928. Y. Sadeniemi.

RHA II, Eg3, Saapuneet tarkastuspöytäkirjat 1930

RVA Rakennusvalvonnan arkisto

HKA Helsingin kaupunginarkisto

HKMA Helsingin kaupunginmuseon arkisto

Kirjallisuus

Tekniikan 117 vuotta. Helsingin Teknillinen oppilaitos 1881-1998. Helsingin teknillisen oppilaitoksen tuki ry. Hämeenlinna: Karisto 2000.

Lille, W O 1931. Helsingin Teollisuuskoulu 1881-1931. Industriskolan i Helsingfors 1881-1931. Helsinki:

KF Puromiehen kirjapaino Oy.

Kuntoarvio. Helsingin ammattikorkeakoulu. Agricolankatu 1-3. Helsingin kaupunki. Rakennusvirasto. 4. 2. 2003.

www-sivut

Birger Brunila. <http://www.mfa.fi/arkkitehtiesittely?apid=3122>. 5.9.2015

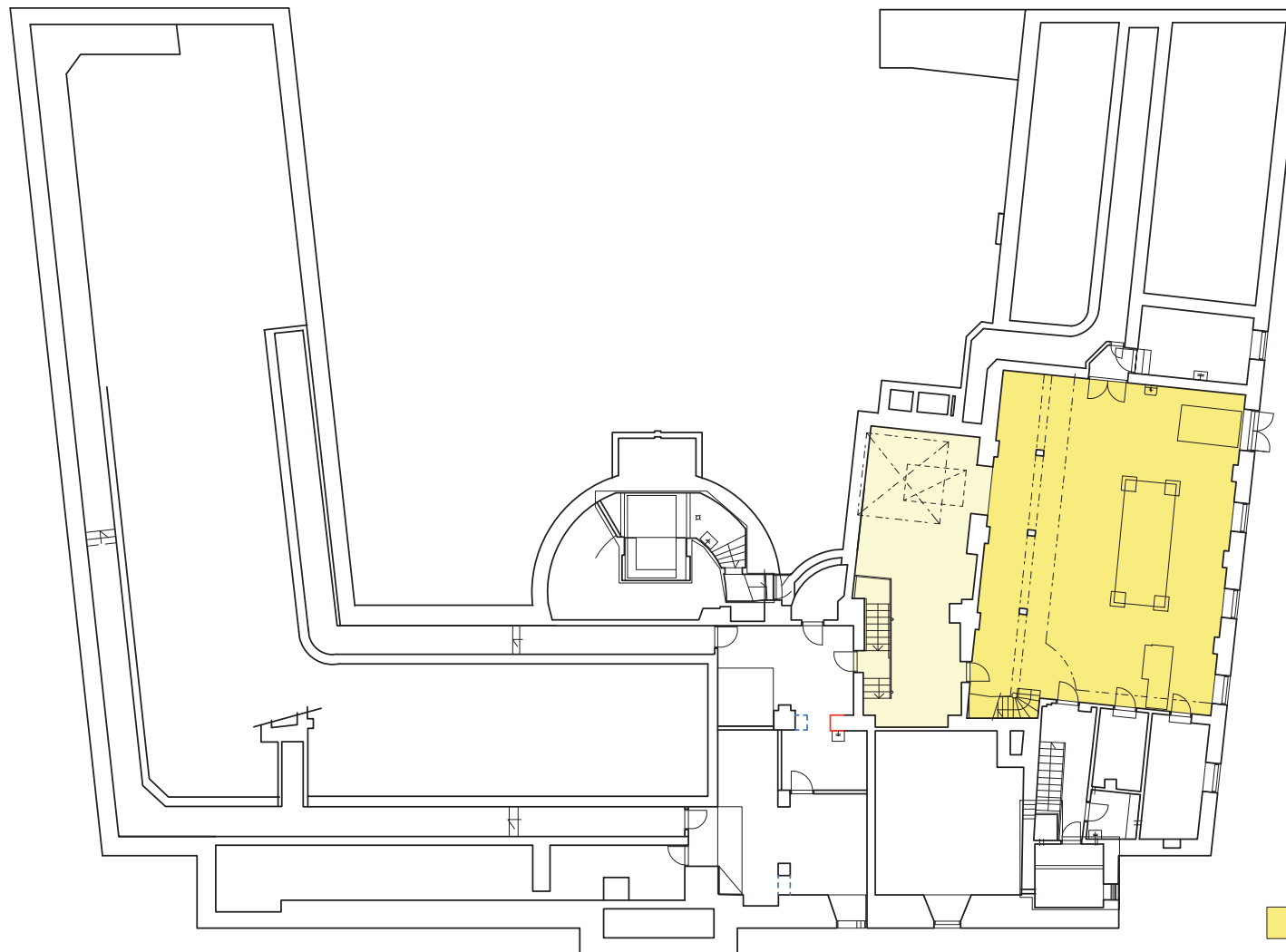
Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt RKY. Helsinki. Torkkelinmäen alue. http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=4088 5.9.2015

Haastattelut

Eila Sammallahti, haastattelu 1.9.2015

Katja Luoma, sähköposti 8.9.2015

LIITE: Kaaviot

- TILAT LUOKKA A
Keskeiset, tyyppilliset ja säilyneet tilat
- TILAT LUOKKA B
Tilasarjoihin kuuluvat säilyneet tilat
- PURETUT RAKENTEET
- PURETUT SEINÄT
- UUDET RAKENTEET
- UUDET SEINÄT

Agricolankatu 1-3

Enter address here

suunnittelija
Designer

piirustuslaji
Inventointi

piirustuksen sisältö
Pohjapiirustus kellarikrs

suunnitteluala
ARK

piirustusnumero
001

mittakaava

muutos

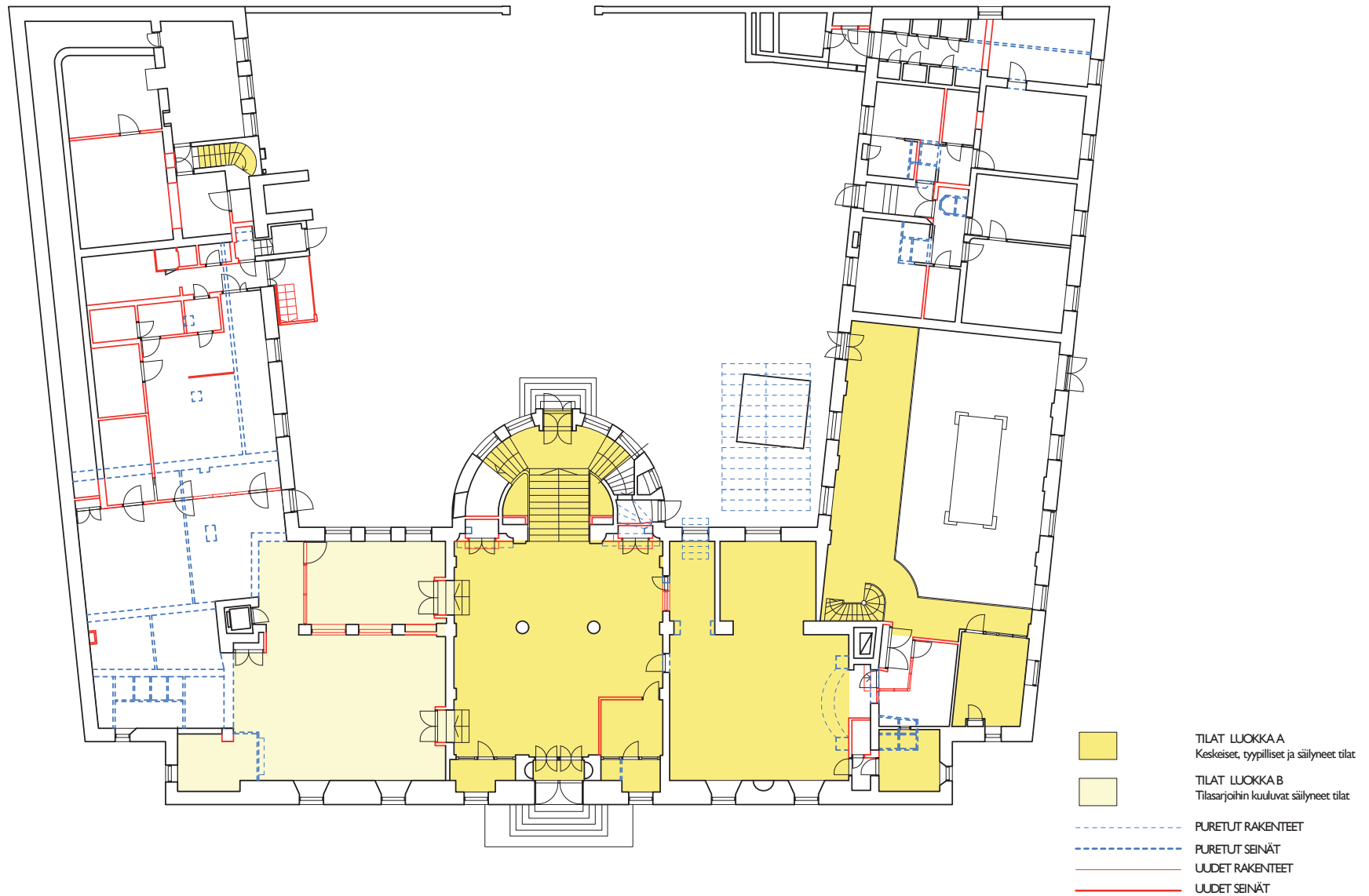
päiväys

15.09.2015

ARCHITECTS LEHTO PELTONEN VALKAMA OY

PURSIMIEHENKATU 26 B 31 00150 HELSINKI FINLAND TEL: +358 10 2292250 E-MAIL: HKI@LPV.FI WWW.LPV.FI

© COPYRIGHTS Architects Lehto Peltonen Valkama Oy according to Finnish Copyright Law.

Agricolankatu 1-3

Enter address here

suunnittelija
Designer

piirustuslaji
Inventointi

suunnitteluala
ARK

piirustusnumero
002

muutos

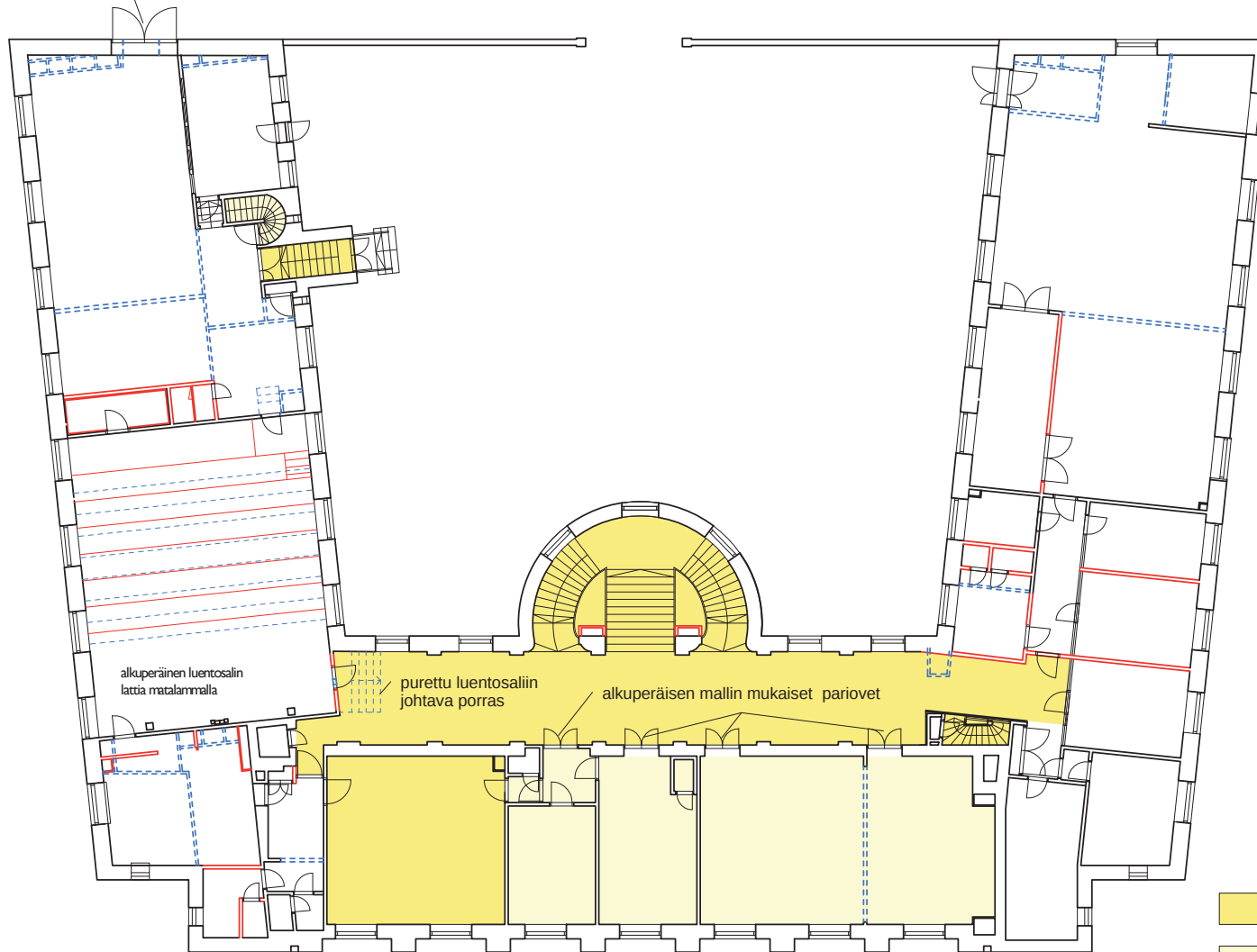
piirustuksen sisältö

Pohjapiirustus, 1. kerros

päiväys

15.09.2015

ikkuna muutettu oviaukoksi

- TILAT LUOKKA A**
Keskeiset, tyypilliset ja säilyneet tilat
- TILAT LUOKKA B**
Tilasarjoihin kuuluvat säilyneet tilat
- PURETUT RAKENTEET
- PURETUT SEINÄT
- UUEDET RAKENTEET
- UUEDET SEINÄT

Agricolankatu 1-3

Enter address here

suunnittelija
Designerpiirustuslaji
Inventointisuunnitteluala
ARKpiirustusnumero
003

muutos

piirustuksen sisältö
Pohjapiirustus, 2. kerros

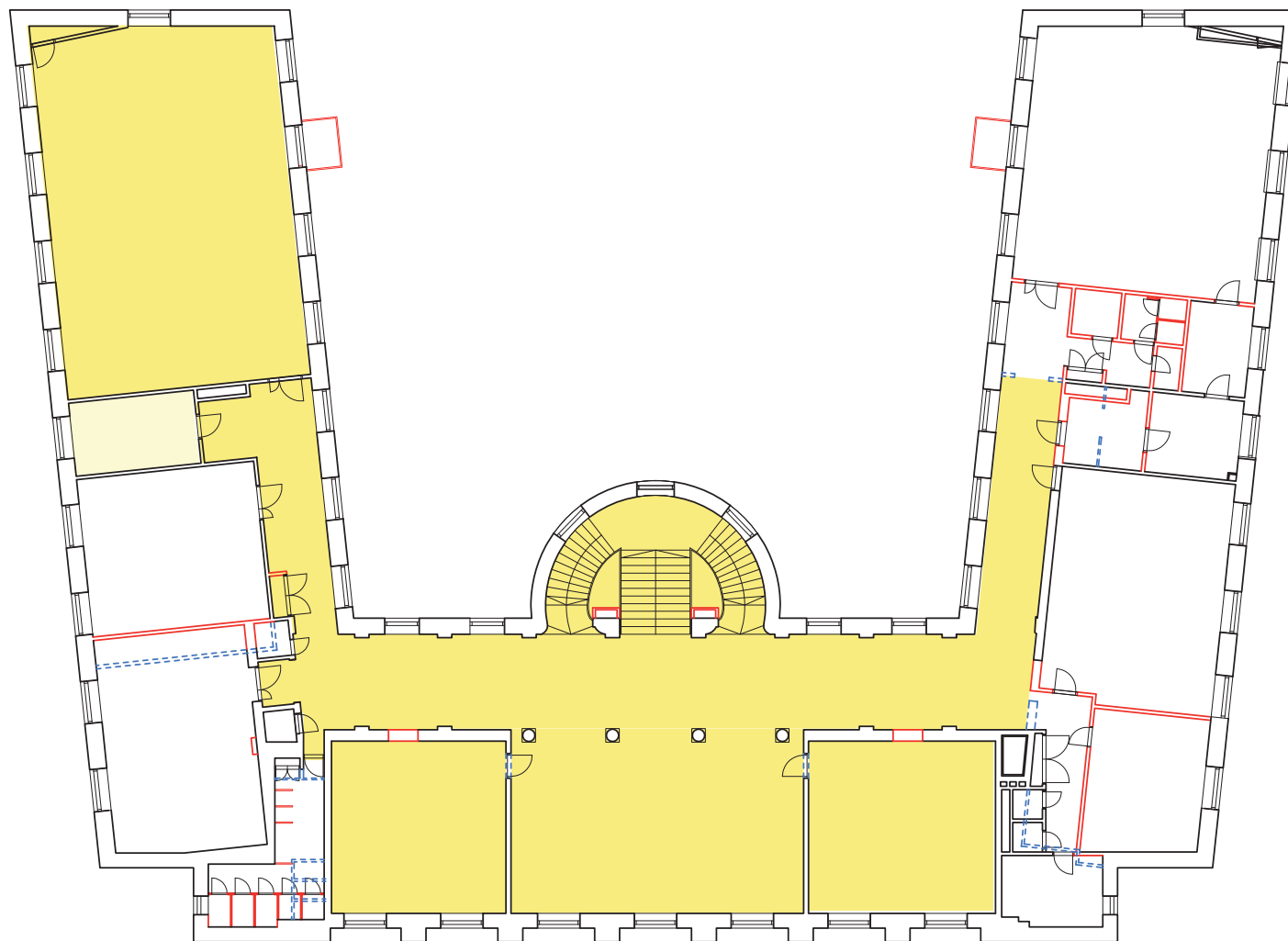
päiväys

15.09.2015

ARCHITECTS LEHTO PELTONEN VALKAMA OY

PURSIMIEHENKATU 26 B 31 00150 HELSINKI FINLAND TEL: +358 10 2292250 E-MAIL: HKI@LPV.FI WWW.LPV.FI

© COPYRIGHTS Architects Lehto Peltonen Valkama Oy according to Finnish Copyright Law.

- TILAT LUOKKA A
Keskeiset, tyypilliset ja säilyneet tilat
- TILAT LUOKKA B
Tilasarjoihin kuuluvat säilyneet tilat
- PURETUT RAKENTEET
- PURETUT SEINÄT
- UUDET RAKENTEET
- UUDET SEINÄT

Agricolankatu 1-3

Enter address here

suunnittelija
Designer

piirustuslaji
Inventointi

piirustuksen sisältö
Pohjapiirustus 3. kerros

suunnitteluala
ARK

piirustusnumero
004

mittakaava

muutos

päiväys

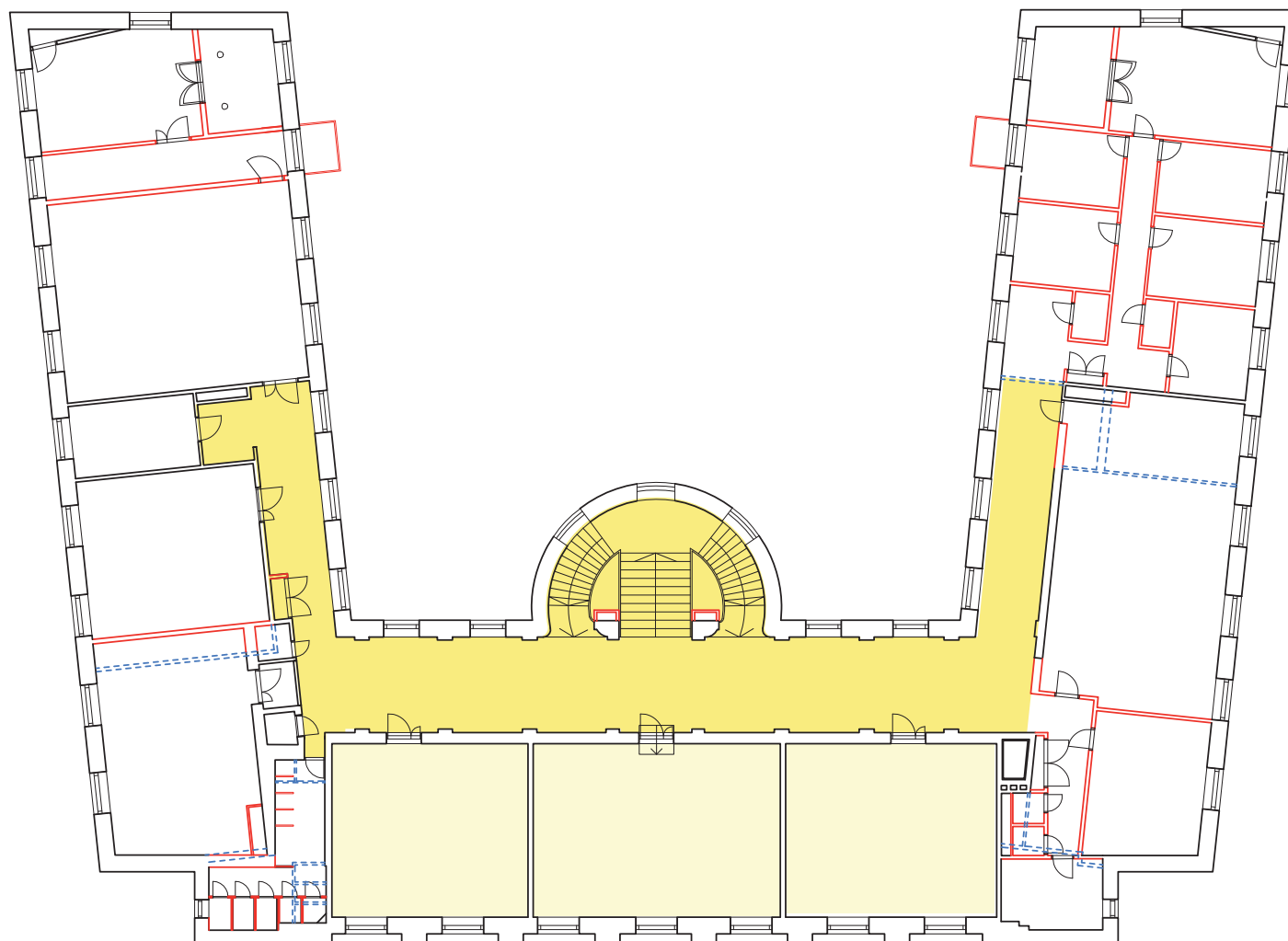
15.09.2015

ARCHITECTS LEHTO PELTONEN VALKAMA OY

PURSIMIEHENKATU 26 B 31 00150 HELSINKI FINLAND TEL: +358 10 2292250

E-MAIL: HKI@LPV.FI WWW.LPV.FI

© COPYRIGHTS Architects Lehto Peltonen Valkama Oy according to Finnish Copyright Law.

- TILAT LUOKKA A**
 Keskeiset, tyypilliset ja säilyneet tilat
- TILAT LUOKKA B**
 Tilasarjoihin kuuluvat säilyneet tilat
- PURETUT RAKENTEET
- PURETUT SEINÄT
- UUDET RAKENTEET
- UUDET SEINÄT

Agricolankatu 1-3

Enter address here

suunnittelija
Designer

piirustuslaji
Inventointi

suunnitteluala
ARK

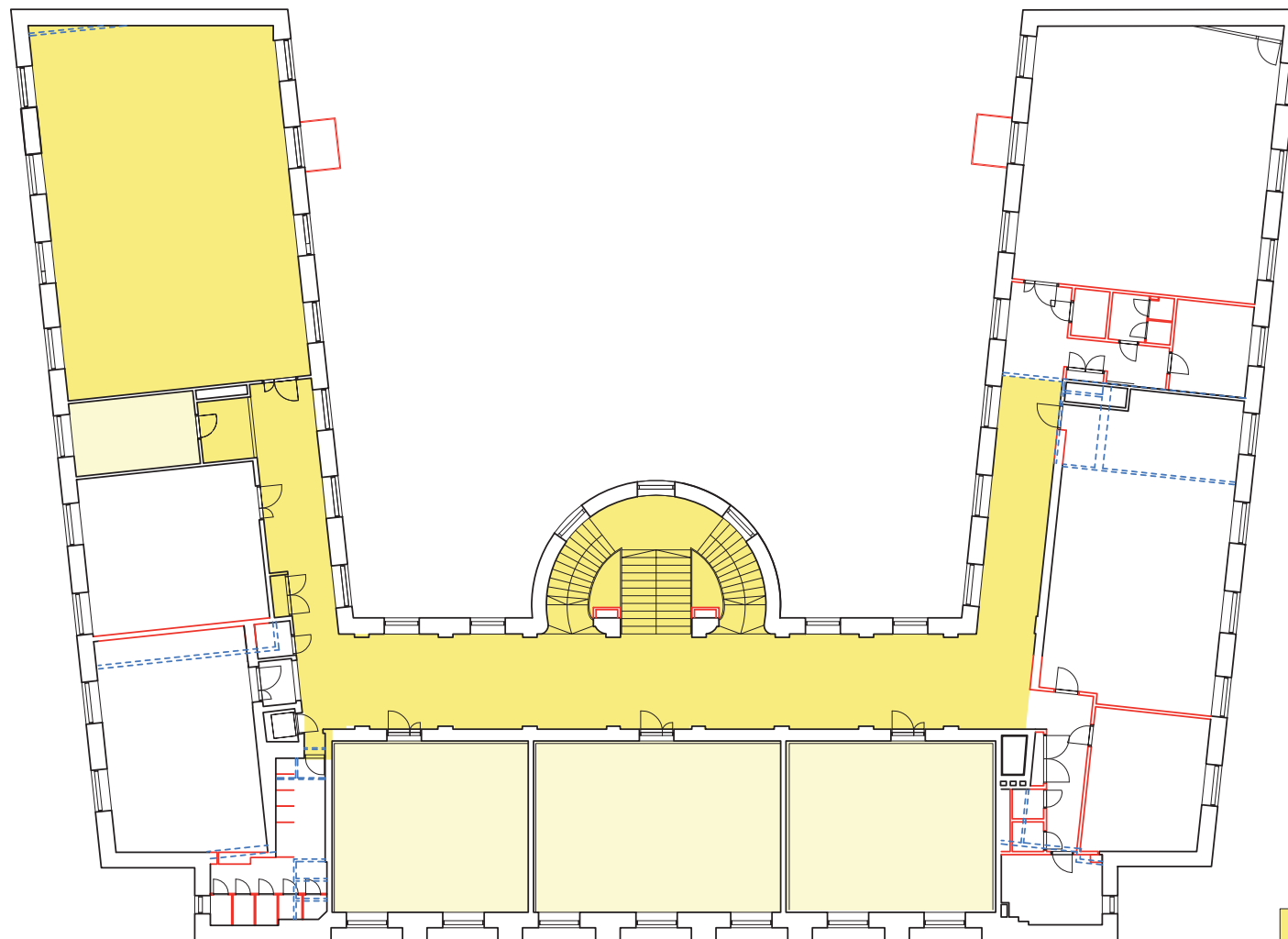
piirustusnumero
005

muutos

piirustuksen sisältö
Pohjapiirustus 4. kerros

päiväys

15.09.2015

- TILAT LUOKKA A**
 Keskeiset, tyypilliset ja säilyneet tilat
- TILAT LUOKKA B**
 Tilasarjoihin kuuluvat säilyneet tilat
- PURETUT RAKENTEET
- PURETUT SEINÄT
- UUDET RAKENTEET
- UUDET SEINÄT

Agricolankatu 1-3

Enter address here

suunnittelija
Designer

piirustuslaji
Inventointi

suunnitteluala
ARK

piirustusnumero
006

muutos

piirustuksen sisältö

Pohjapiirustus 5krs

mittakaava

päiväys

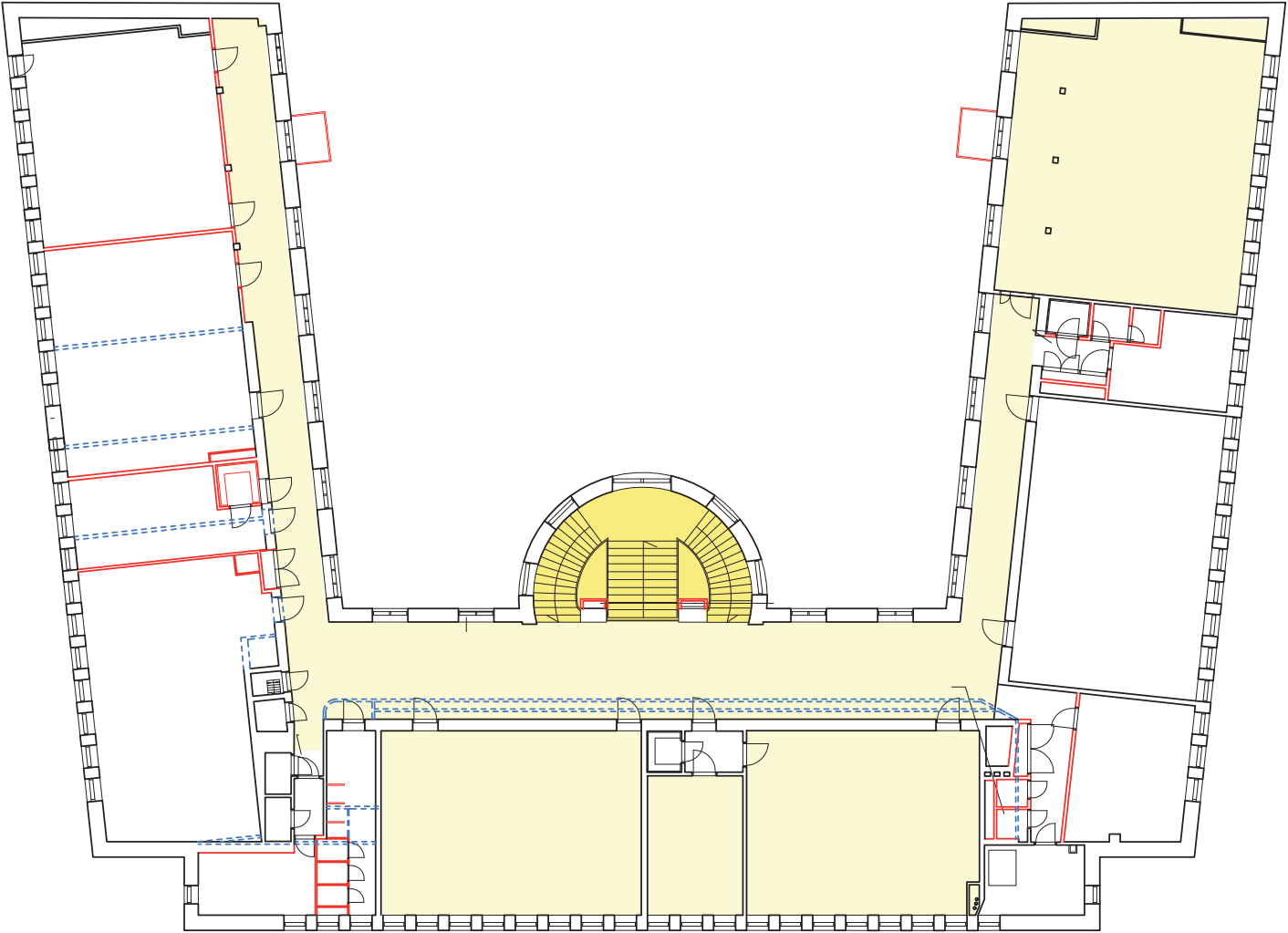
15.09.2015

ARCHITECTS LEHTO PELTONEN VALKAMA OY

PURSIMIEHENKATU 26 B 31 00150 HELSINKI FINLAND TEL: +358 10 2292250

E-MAIL: H.K.I@LPV.FI WWW.LPV.FI

© COPYRIGHTS Architects Lehto Peltonen Valkama Oy according to Finnish Copyright Law.

- TILAT LUOKKA A
Keskeiset, tyypilliset ja säilyneet tilat
- TILAT LUOKKA B
Tilasarjoihin kuuluvat säilyneet tilat
- PURETUT RAKENTEET
- PURETUT SEINÄT
- UUDET RAKENTEET
- UUDET SEINÄT

Agricolankatu 1-3

Enter address here

suunnittelija
Designer

piirustuslaji
Inventointi

suunnitteluala
ARK

piirustusnumero
007

muutos

piirustuksen sisältö
Pohjapiirustus 6.krs

mittakaava

päiväys

15.09.2015

